

Effekter av momsbefrielse för små företag

Förord

Syftet med denna rapport är att undersöka i vilken utsträckning som möjligheten till momsbefrielse för småföretag utnyttjats och hur regeln har påverkat företagens deklarationsbeteende och överlevnad. I rapporten beskrivs också utvecklingen för olika grupper av småföretag före och efter regeln infördes.

Rapporten har tagits fram vid Skatteverkets analysenhet av Yuwei Zhao De Gosson De Varennes och Daniel Hallberg.

Ett stort tack riktas till Skatteverkets vetenskapliga råd för de synpunkter vi fått på tidigare utkast till rapport. Rapportens analys och slutsatser svarar dock Skatteverkets analysenhet för.

Solna i februari 2021

Eva Samakovlis
Chef för analysenheten

Sammanfattning

I januari 2017 infördes en ny regel som, under vissa förutsättningar, befriar småföretag och andra beskattningsbara personer vars årliga skattepliktiga omsättning av varor och tjänster inom landet understiger 30 000 kronor (exklusive moms) från momsplikt. Det är frivilligt att ansöka om momsbefrielse. Den som är skattebefriad för moms saknar samtidigt avdragsrätt för ingående moms. Tidigare var i princip alla beskattningsbara personer som bedriver ekonomisk verksamhet tvungna att momsregistrera sig, oavsett hur liten verksamhet det handlade om.

Regeln syftar till att gynna mikroproducenter som har väldigt liten försäljning samt underlätta för personer som vill starta sidoverksamhet eller har en hobbyverksamhet. Genom att slippa redovisa moms skall den administrativa bördan minska för småföretag och andra beskattningsbara personer. Ett av reformens uttalade syften är att gynna mikroproducenter av förnybar el.

Studien syftar till att undersöka i vilken utsträckning som möjligheten till momsbefrielse utnyttjades, om det finns tecken på att företag utnyttjar regeln på ett önskat sätt, samt i vilken utsträckning regeln påverkar överlevnaden vid omsättningsgränsen. Därtill analyseras hur utvecklingen av beståndet av mikroproducenter av förnybar el ser ut före och efter regeln infördes. Studien bidrar också med beräkningar av de ekonomiska konsekvenserna av regeln för staten, Skatteverket och företagen. Analysen begränsas av metodologiska skäl till företag av viss juridisk form.¹

Effekt på momsavregistrering och överlevnad

Analysen visar att relativt få berättigade företag valde att utnyttja möjligheten till momsbefrielse. Data över ansökningarna visar att det sammanlagt gjorts 1 867 ansökningar om momsbefrielse mellan 2017 och fram till och med augusti 2020. Det ger en uppskattad ansökningsfrekvens på ca 1 procent.² Reformskattningen visar att cirka 0,3 procentenheter aktiva företag, eller ca 234 företag per år avregistrerat sig från momssystemet till följd av regelns införande. Den övervägande majoriteten småföretag väljer att frivilligt fortsätta att redovisa moms. De som väljer att avregistrera moms förefaller att göra det av ekonomiska skäl då effekten drivs av företag som förväntar sig att ha moms att betala (positivt momsnetto). För de som har moms att återfå (negativt momsnetto) har reformen ingen effekt på momsavregistrering. Bland nystartade företag finner analysen, i alla fall som ett deskriptivt samband, att relativt sett fler förefaller ha reagerat på att regeln införs. Bland småföretag med en omsättning under 30 000 kronor som startades i samband med att reformen infördes valde ca 4 procentenheter fler att inte momsregistrera sig, jämfört med småföretag som startades före reformen. Minskningen motsvarar 1 360 nystartade företag per år. Det sammanlagda antalet avregistreringar från och nyregistreringar till momssystemet är betydligt lägre än det antal som Skatteverket beräknade inför reformen, 73 000 företag.³

En djupare analys visar att effekten på avregistrering från momssystemet drivs av enskilda näringsidkare och av kvinnor. Detsamma gäller minskningen av momsregistrering bland nystartade företag. Bland nystartade företag är det främst yngre personer som väljer att inte momsregistrera sitt företag när möjligheten till momsbefrielse införs.⁴

¹ Dessa är aktiebolag, enskild näringsverksamhet, ekonomisk förening, ideell förening, handelsbolag och kommanditbolag.

² Det är högt räknat eftersom det är osäkert exakt hur många aktörer totalt sett som är berättigade att ansöka.

³ Fi2016/01205/S2.

⁴ Alla resultat avseende kön och ålder avser enbart enskilda näringsidkare.

Analysen visar vidare att möjligheten till momsbefrielse inte har påverkat överlevnaden bland småföretag. Det finns inget som tyder på att verksamheter avvecklats annorlunda till följd av att företag hade möjligheten att välja momsbefrielse. Att det inte finns någon skillnad i överlevnad mellan de som hade möjligheten att välja momsbefrielse och andra kan bero på att så få utnyttjat regeln.

Effekt på deklarationsbeteende

Om det är ekonomiskt attraktivt att kunna ansöka om och erhålla momsbefrielse skulle det kunna skapa det incitament att underrapportera omsättning bland företag som i frånvaro av reformen skulle ligga strax över beloppsgränsen. Analysen finner dock inga tecken på ett sådant beteende till följd av att regeln införs.

Analysen ger inte heller något stöd för att den rapporterade ingående moms skulle vara högre bland de som frivilligt fortsatte redovisa moms, jämfört med dem som inte hade möjligheten att avregistrera sig från momssystemet. Det går dock inte att utesluta att det förekommer en överrapportering av ingående moms bland småföretag, oavsett om de är berättigade att ansöka om momsbefrielse eller inte.

Resultaten visar att det finns en negativ reformeffekt på det genomsnittliga momsnettot som företagen deklarerar. Småföretag som frivilligt fortsätter att momsredovisa redovisar ett lägre momsnetto. Detta är förväntat och en naturlig följd av att det främst är företag med positivt momsnetto som utnyttjar möjligheten till momsbefrielse. Det kommer dock att få en skattemässig konsekvens för staten. Effekten, räknat som ett genomsnitt per företag, är dock beloppsmässigt relativt liten.

Mikroproducenter av förnybar el

Bland mikroproducenter av förnybar el som kvalificerade till momsbefrielse flerdubblades antalet etablerade företag mellan 2016 och 2017 från 87 till 349.⁵ Även avregistrering från momssystemet ökade kraftigt i denna grupp. Bland mikroproducenter av förnybar el som låg strax över beloppsgränsen, och alltså inte hade möjligheten att välja momsbefrielse, skedde nästan ingen ökning i antal eller avregistrering under samma period.

Resultaten visar att färre företag startades i denna bransch från och med 2017, jämfört med före 2017. En tolkning är att mikroproduktion av förnybar el istället startades av privatpersoner.⁶

Flera andra förändringar för mikroproducenter av förnybar el under samma period gör det dock svårt att undersöka vad just momsbefrielse innebär för denna grupp av mikroproducenter.⁷

Ekonomiska konsekvenser för staten, Skatteverket och företagen

Inför införandet av momsbefrielsen beräknade Skatteverket att reformen skulle minska momsintäkterna med 277 miljoner kronor.⁸ Baserat på analysresultaten kan denna effekt beräknas till 26,6 miljoner kronor per år. Skillnaden mellan de båda beräkningarna beror i

⁵ Detta avser företag som tillhör SNI-kod 35.110 – generering av elektricitet. I denna grupp ingår mikroproducenter av el (solceller eller vindkraft eller vattenkraft).

⁶ Detta stöds till exempel av att det skett en stor ökning av privatpersoner som får skattereduktion för mikroproduktion av förnybar el

⁷ Se Utvidgad skattebefrielse för egenproducerad förnybar el, Fi2016/04652/S2.

⁸ Fi2016/01205/S2.

huvudsak på att få företag valde momsbefrielse. Den skattemässiga effekten består till största delen av att den majoritet av företagen som valde att fortsätta momsredovisa rapporterade ett mer negativt momsnetto i genomsnitt. En del av kostnaden uppvägs av att en andel nystartade företag valt att inte registrera moms. Analysen visar att många nystartade småföretag uppvisar ett negativt momsnetto under sitt första verksamhetsår, vilket betyder att de är föremål för en utbetalning från staten. Staten slipper alltså en utbetalning för de nystartade företag som väljer att inte registrera moms.

Eftersom få företag använt sig av regeln bestod kostnaden för Skatteverkets del i huvudsak av kostnader för uppdatering av informationsmaterial samt kostnader för att informera och svara på frågor om de nya reglerna i samband med införandet av bestämmelserna, vilket myndigheten inför genomförandet beräknade till 4,5 miljoner kronor. Övergångskostnader i form av handläggning av avregistreringsansökningar har av samma anledning blivit mindre än vad myndigheten beräknade. Detsamma gäller de årliga kostnadsbesparingarna av att inte behöva hantera registreringsanmälningar och deklARATIONER.

En uppskattning av de årliga minskade administrativa kostnaderna för företagen på grund av att de upphör med momsredovisning uppgår till 2 miljoner kronor, eller ca 1 500 kronor per företag som valde att upphöra med momsredovisning.

Slutsatser

En slutsats av analysen är att relativt få företag använt sig av möjligheten till momsbefrielse. Det är därför tveksamt om syftet med reformen har uppnåtts. Det kan finnas olika skäl till detta. Det kan handla om att företag har för små ekonomiska incitament till att lämna momssystemet. Det kan också handla om att själva ansökningsprocessen medför krångel och administrativa kostnader för företagaren. Det kan upplevas som enklare att förbli momsregistrerad om omsättningen förväntas passera beloppsgränsen i en nära framtid, även om man för närvarande har rätt till momsbefrielse. Det kan därför vara relevant att Skatteverket att undersöka skälen till det låga användandet för att identifiera om eventuella brister i till exempel informationskanalen om regeln och ansökningsprocessen kan ha bidragit. En sådan undersökning skulle kunna innehålla en kundundersökning riktad till småföretag som kan komma i fråga för momsbefrielse i syfte att ta reda på av vilka skäl som småföretagen använder respektive inte använder möjligheten till momsbefrielse.

Olika branschorganisationer debatterar att beloppsgränsen bör höjas. Även statliga utredningar förespråkar en högre beloppsgräns. Å ena sidan kan en högre beloppsgräns innebära att en större andel av de berättigade skulle nyttja regeln, och att måluppfyllelsen därigenom skulle öka. Ett skäl är att det sannolikt blir mer ekonomiskt attraktivt att slippa momsredovisa. Ett annat skäl är att en högre beloppsgräns träffar relativt sett större aktörer som har mer resurser för administration och i högre grad känner till regeln och tycker det är värt att ansöka. Å andra sidan kan en högre beloppsgräns innebära en försämrad regelefterlevnad i form av underrapportering av omsättning. En analys av momsbefrielsen i Finland fann att företag underrapporterade omsättningen till följd av att regeln infördes.⁹ I det finska fallet var beloppsgränsen högre än i Sverige, och den ekonomiska fördelen därmed större av att erhålla momsbefrielse.¹⁰ En högre beloppsgräns kan även medföra överrapportering av ingående moms och att en del kommersiella företag väljer att anpassa sig till bestämmelserna på ett ej

⁹ Harju m.fl., 2019.

¹⁰ Finland har ett lite annat system med en gräns under vilken man är befriad och en övre gräns där man är helt momspliktig, där emellan är man succesivt momsbefriad. När systemet infördes var undre gränsen 8 500 euro och övre 22 500 euro. Idag är undre gränsen 10 000 euro.

avsett sätt. De kan välja att lägga ned verksamheten när omsättningsgränsen har uppnåtts och starta upp en ny verksamhet. Kommersiella företag kan komma att missgynnas vid en högt satt omsättningsgräns eftersom de får konkurrera med verksamheter av hobbykaraktär som inte behöver ta ut moms. Det är viktigt att beakta dessa aspekter vid en diskussion av en höjd beloppsgräns.

De viktigaste resultaten är följande:

- Få företag använder sig av möjligheten till momsbefrielse. Detta innebär i sin tur att konkurrenssituation och överlevnaden inte påverkas i någon mätbar omfattning.
- De som väljer att avregistrera moms förefaller att göra det av ekonomiska skäl då effekten drivs av företag som förväntar sig att ha moms att betala (positivt momsnetto).
- Det finns inga tecken på att företag underrapporterar omsättning för att få rätt till momsbefrielse. Det finns inte heller tecken på en ökad överrapportering av ingående moms till följd av regeln.
- Den skattemässiga kostnaden för staten uppgår till knappt 27 miljoner kronor per år.
- Det kan vara relevant för Skatteverket att undersöka skälen till det låga användandet av regeln till exempel genom en kundundersökning riktad till småföretag som kan komma i fråga för momsbefrielse.
- Vid en diskussion av en höjd beloppsgräns är det viktigt att beakta risker för försämrad regelefterlevnad och försämrad konkurrenssituation för företag strax över beloppsgränsen.

Innehåll

1	Bakgrund och syfte.....	8
2	Regeln om momsbefrielse och antal som berörs.....	11
2.1	Regeln om momsbefrielse	11
2.2	Antalet företag som berörs.....	11
2.3	Antal ansökningar om momsbefrielse	14
3	Analysresultat	15
3.1	Finns det tecken på att omsättningen har påverkats av införandet?	15
3.2	Avregistrering från moms-systemet och överlevnad.....	17
3.2.1	Deskription.....	18
3.2.2	Reformskattning	20
3.3	Momsregistrering bland nystartade företag.....	24
3.3.1	Deskription.....	24
3.3.2	Regression.....	26
3.4	Hur utvecklades redovisad ingående moms och nettomoms?	28
3.4.1	Deskription.....	28
3.4.2	Reformskattning	31
3.5	Skiljer sig effekterna åt mellan olika grupper?	32
4	Hur ser utveckling av mikroproducenter av förnybar el ut?	32
5	Vilka ekonomiska konsekvenser har reformen inneburit?	35
5.1	Ekonomisk konsekvens för staten	35
5.2	Ekonomisk konsekvens för Skatteverket	37
5.3	Ekonomisk konsekvens för företagen	38
6	Diskussion och slutsatser	39
7	Referenser	42
8	Bilaga: Empirisk modell och data.....	44
8.1	Empiriska modeller.....	44
8.2	Urval, data och deskriptiv statistik	47
8.3	Kompletterande analyser	53

1 Bakgrund och syfte

I januari 2017 infördes en ny regel som, under vissa förutsättningar, befriar småföretag och andra beskattningsbara personer vars årliga skattepliktiga omsättning av varor och tjänster inom landet understiger 30 000 kronor (exklusive moms) från momsplikt. Tidigare var i princip alla beskattningsbara personer som bedriver ekonomisk verksamhet tvungna att momsregistrera sig om de säljer momspliktiga varor eller tjänster, oavsett hur liten verksamhet det handlade om.¹¹ Det innebar en administrativ börda för små aktörer. Syftet med regeln är att gynna mikroproducenter som har mycket liten försäljning samt underlätta för personer som vill starta sidoverksamhet eller har en hobbyverksamhet. Genom att slippa redovisa moms ska den administrativa bördan minskas för småföretag och andra beskattningsbara personer.¹² Ett av reformens uttalade syfte är att gynna mikroproducenter av förnybar el.¹³

För befintliga företag eller andra beskattningsbara personer som är momsbeskattade innebär den nya regeln att bedömningen om momsbefrielse görs utifrån omsättningen under de två närmast föregående beskattningsåren. Momsbefrielse beviljas endast när årlig omsättning för de två närmast föregående åren är mindre än 30 000 kronor. För nystartade företag eller andra beskattningsbara personer som nyligen startat ekonomisk verksamhet får bedömningen göras av enbart årets omsättning. Momsbefrielse bygger på att den beskattningsbara personen beräknar att årets omsättning blir mindre än 30 000 kronor. Den som är skattebefriad saknar samtidigt avdragsrätt för ingående moms. Skattebefrielsen är frivillig.¹⁴

Man kan förvänta att såväl ekonomisk vinning av att kunna göra avdrag på momsen som administrativa kostnader, inklusive upplevt administrativt krångel, av att momsredovisa och av att avregistrera sig från momssystemet, avgör om berättigade företag utnyttjar momsbefrielse eller inte. Ett positivt momsnetto, en hög administrativ kostnad att momsredovisa eller en låg administrativ kostnad av att avregistrera medför ett ekonomiskt incitament för företag att utnyttja regeln. Omvänt leder ett negativt momsnetto, låga administrativa kostnader för att momsredovisa eller höga administrativa kostnader för att administrera ansökan om avregistrering till en mindre benägenhet för företag att tillämpa regeln.

Regeln om att införa en omsättningsgräns för mervärdesskatt tillkom genom hemställan från Skatteverket.¹⁵ Syftet med förslaget angavs vara att minska den administrativa bördan för beskattningsbara personer med liten omsättning. Samtidigt innebär en omsättningsgräns att

¹¹ Med beskattningsbar person avses den som, oavsett på vilken plats, självständigt bedriver en ekonomisk verksamhet, oberoende av dess syfte eller resultat (4 kap. 1 § första stycket ML). Begreppet beskattningsbar person innefattar alla som självständigt bedriver en ekonomisk verksamhet. Både fysiska personer och juridiska personer kan vara beskattningsbara personer. Mervärdesskatt ska bara betalas på försäljning av varor och tjänster som görs av beskattningsbara personer i denna egenskap. Med ekonomisk verksamhet förstås varje verksamhet som bedrivs av en producent, en handlare eller en tjänsteleverantör samt verksamhet inom fria och därmed jämställda yrken (4 kap. 1 § andra stycket ML). Begreppet ekonomisk verksamhet omfattar försäljning av varor och tjänster som inte bara görs tillfälligt. Det krävs inte att det finns ett vinstsyfte med verksamheten. Den som självständigt bedriver verksamhet med avsikt att fortlöpande tillhandahålla varor och tjänster är en beskattningsbar person. En försäljning faller inom mervärdesskattens tillämpningsområde om den genomförs av en beskattningsbar person som agerar i egenskap av beskattningsbar person. Om en beskattningsbar person säljer tillgångar som köpts och använts endast för privata ändamål ska han eller hon inte betala mervärdesskatt för försäljningen eftersom en sådan försäljning görs i egenskap av privatperson och inte i egenskap av beskattningsbar person. (Skatteverkets promemoria Dnr 131 117911-16/113.)

¹² Prop. 2016/17:1, Finansplan, s. 42.

¹³ Prop. 2016/17:1, Finansplan, s. 46.

¹⁴ En mer detaljerad beskrivning av gällande regeln finns på <https://www4.skatteverket.se/rattsligvagledning/edition/2019.1/355541.html>

¹⁵ Skatteverkets promemoria Dnr 131 117911-16/113. Regeringen remitterade promemorian som ”Remiss av Skatteverkets promemoria Omsättningsgräns för mervärdesskatt”, diarienummer Fi2016/01205/S2). När förslaget omnämns nedan hänvisas till regeringens remiss.

den administrativa bördan minskar för Skatteverket, som inte behöver administrera verksamheter med liten omsättning som inte beräknas ge några större skatteintäkter.¹⁶ Skatteverket menade att i frånvaro av en beloppsgräns för redovisning och uttag av mervärdesskatt skulle de nämnda mikroproducenterna vara skyldiga att registrera sig, ta ut och redovisa mervärdesskatt oavsett omsättningens storlek.¹⁷ Skatteverket uppskattade att regeln skulle leda till att ca 73 000 företag (ca 7,6 procent av alla beskattningsbara personer som tidigare var momspliktiga) skulle välja att avregistrera moms, med minskade momsintäkter om 277 miljoner kronor som följd.¹⁸ De som har en högre ingående moms än utgående moms förväntades inte tillämpa regeln och avregistrera sig från momssystemet. Vidare bedömde Skatteverket att det inte förekommer någon betydande risk att regeln skulle utnyttjas på ett oönskat sätt. Däremot konstaterades att det finns anledning att följa utvecklingen inom området.

Enligt Harju med flera (2019) ledde införande av en liknande regel om momsbefrielse i Finland till att många finska företag håller sig precis under omsättningsgränsen. Frågan är om regeln även i Sverige har inneburit ett ökat incitament för företag att underrapportera sin omsättning (regelefterlevnaden försämras) för att undkomma att komma in i momssystemet. Det finns vidare företag som, fastän de enligt reglerna kvalificerar till momsbefrielse, frivilligt valt att kvarstå i momsredovisningen. Skälet kan vara att de har ekonomisk vinning att kunna göra avdrag för ingående moms. En följdfråga blir då om det råder en högre risk för överrapportering av ingående moms bland dessa företag.

Införandet av momsbefrielsen kan också leda till en snedvridning av konkurrensen mellan de som hamnar precis under och över gränsen. De som har en omsättning precis under 30 000 kronor och omfattas av den nya regeln får därmed bättre förutsättningar att konkurrera, med de företag som har en omsättning precis över 30 000 kronor, genom att kunna erbjuda kunderna lägre priser på varor eller tjänster. Detta skulle kunna innebära en försämrad konkurrenssituation för de småföretag vars omsättning ligger strax över gränsen, vilket i förlängningen kan leda till en förhöjd risk för att verksamheten avvecklas.

Vidare pågår en diskussion om att nivån på omsättningsgränsen för moms är för låg i Sverige. Flera svenska organisationer föreslår att omsättningsgränsen bör höjas. Även statliga utredningar har förespråkat en högre beloppsgräns. Timbro anser att en rimlig nivå bör ligga på 90 000 kronor, vilken är den nivå som Sverige får ha enligt mervärdesskattedirektivet (2006/112/EG).¹⁹ Denna nivå förespråkades även av Mervärdesskatteutredningen (SOU

¹⁶ Artikel 287 i EU:s mervärdesskattedirektiv (rådets direktiv 2006/112/EG) ger medlemsstaterna tillåtelse att tillämpa skattebefrielse från skatteplikt för beskattningsbara personer med viss årsomsättning, dvs. med en viss omsättningsgräns. Av direktivbestämmelsen framgår att den gräns som gäller för olika medlemsstater varierar mellan 10 000 och 37 000 ECU. (Skatteverkets promemoria Dnr 131 117911-16/113.)

¹⁷ Skatteverket har i skrivelse, 2014-06-05, dnr 131 325316-14/111, Beskattningskonsekvenser för den som har en solcellsanläggning på sin villa eller fritidshus som är privatbostad, bedömt att EU-domstolens dom (C-219/12, Finanzamt Freistadt Rohrbach Urfahr, ”Fuchs”, EUT C 243, 11.8.2012) innebär att försäljning av el från en solcellsanläggning som befinner sig på eller i anslutning till en privatbostad, är en ekonomisk verksamhet när den el som produceras kontinuerligt levereras in på elnätet mot ersättning.

¹⁸ En konsekvensberäkning för privatpersoner som räknas som beskattningsbara personer avseende moms kan inte göras eftersom det saknas uppgifter. Skatteverket uppskattade att kostnaderna för myndigheten i samband med införandet skulle uppgå till ca 60 miljoner kronor, samt att den årliga kostnadsbesparingen av att inte behöva hantera registreringsanmälningar och deklARATIONER på grund av regeln skulle bli ca 8,8 miljoner kronor. Riksdagen beslutade att tillkommande engångsvisa utgifter ska hanteras inom Skatteverkets befintliga ramar. Prop. 2016/17:1, s 411.

¹⁹ Se <https://timbro.se/ekonomi/skatter/konsumtion/>.

2002:74). Svensk Näringsliv föreslår att gränsen bör höjas till 100 000 kronor.²⁰ Det vanligaste argumentet som används är att Sverige har en betydligt lägre omsättningsgräns jämfört med andra länder. Enligt OECD (2018) har de flesta länderna mångdubbelt högre omsättningsgränser. Vidare finns vetenskapligt stöd till varför gränsen bör höjas. Med metoden från Keen & Mintz (2004) ligger den samhällsekonomiskt optimala omsättningsgränsen i Sverige för moms på 153 000 kronor per år, alltså betydligt högre än den nuvarande nivån.

Flera aspekter har spelat in i diskussionen om nivån på omsättningsgränsen. En högt satt beloppsgräns kan leda till att företag utnyttjar regeln på ett oönskat sätt. Det kan till exempel handla om att företag, som i Finland, strävar efter att hålla omsättningen precis under beloppsgränsen för att kvalificera till momsbefrielse. Det kan också handla om att en del kommersiella företag väljer att anpassa sig till bestämmelserna på ett inte avsett sätt genom att lägga ned verksamheten när omsättningsgränsen uppnåtts och sedan starta upp en ny verksamhet.²¹ Kommersiella företag kommer sannolikt att missgynnas vid en hög omsättningsgräns eftersom de då konkurrerar med verksamheter av hobbykaraktär som inte behöver ta ut mervärdesskatt. En konsekvens av att aktörer, med en omsättning under en låg beloppsgräns, momsbefrias kan även vara minskad administration för myndigheter i samband med utredningar och rättelser.²²

Syftet med denna studie är att undersöka i vilken utsträckning som möjligheten till momsbefrielse utnyttjades, om det finns tecken på att företag utnyttjar regeln på ett oönskat sätt och samt i vilken utsträckning regeln påverkar överlevnaden vid omsättningsgränsen.

Mer specifikt undersöks följande frågeställningar:

- Hur påverkar regeln småföretagens redovisning av omsättning? Finns det, till exempel, en ansamling av företag vid gränsen 30 000 kronor så till vida att fler väljer att redovisa en omsättning strax under 30 000 kronor?
- Hur påverkar regeln avregistrering från momssystemet? Hur stor andel företag valde att ta del av möjligheten till momsbefrielse?
- Hur påverkar regeln överlevnaden hos berörda småföretag? Finns det en förhöjd risk att de som har en omsättning strax över 30 000 kronor och därmed förblir momspliktiga avvecklar sin verksamhet, jämfört med de som har valet att lämna momssystemet?
- Hur utvecklades redovisad ingående moms för de som frivilligt valde att förbli momsregistrerade jämfört med den grupp av småföretag som inte uppfyller kravet för momsbefrielse? Finns det exempelvis tecken på överrapportering av ingående moms bland de som frivilligt stannade kvar i momssystemet?
- Finns det olika effekter för olika delgrupper av införandet av regeln?
- Hur har mikroproducenter av förnybar el utvecklats före och efter att regeln infördes?

Som framgått ovan är det inte bara företag som berörs av reformen. Det finns andra beskattningsbara personer som skulle ha varit momsbeskattade i frånvaro av regelförändringen. Av metodologiska skäl begränsas analysen till aktiebolag, enskilda näringsverksamheter, ideella

²⁰ Se Näringslivets förslag till regelförbättringar i Sverige 2018-2022.

²¹ Fi2016/01205/S2.

²² Fi2016/01205/S2.

föreningar, ekonomiska föreningar, samt handelsbolag och kommanditbolag.²³ I rapporten används genomgående benämningen företag för samtliga dessa för att underlätta framställningen. Eftersom utländska företag inte har möjlighet att välja momsbefrielse har dessa exkluderats. Rapporten innehåller analys av dels a) företag som är relativt etablerade, dels b) företag som är nystartade. För de etablerade företagen handlar det om att en del av dessa slutar att redovisa moms till följd av reformen, medan det för de nystartade innebär att de inte börjar redovisa moms.

Rapporten disponeras enligt följande. I avsnitt 2 beskrivs regeln om momsbefrielse samt företag som kan beröras av regeln. I efterföljande avsnitt 3, 4 och 5 presenteras analysresultaten i detalj avseende ovan nämnda frågeställningar. Rapporten sammanfattas och resultaten diskuteras i avsnitt 6. I bilaga redogörs för de empiriska metoder och datamaterial som används i analysen.

2 Regeln om momsbefrielse och antal som berörs

2.1 Regeln om momsbefrielse

Regeln infördes från och med 1 januari 2017 och införandet offentliggjordes under 2016.²⁴ Momsbefrielse gäller för beskattningsbara personer som har en omsättning som beräknas bli högst 30 000 kronor under beskattningsåret. För de som redan är momsregistrerade får omsättningen inte heller ha varit mer än 30 000 kronor något av de två närmaste föregående beskattningsåren.

I beräkningen av 30 000-kronorsgränsen ingår i huvudsak omsättningar av skattepliktiga varor och tjänster inom Sverige.²⁵ Omsättningar från vissa transaktioner inom landet är dock undantagna. Även vissa omsättningar utomlands ingår i beloppet. Befrielse är frivillig. Den som är registrerad för mervärdesskatt måste ansöka hos Skatteverket och få ett beslut om befrielse. Den som inte är registrerad för mervärdesskatt är befriad utan ansökan så länge beskattningsunderlaget inte överstiger 30 000 kronor.

Befrielsen upphör antingen genom att beskattningsunderlaget beräknas överstiga 30 000 kronor innevarande år, den som är befriad gör en omsättning som medför att beskattningsunderlaget överstiger 30 000 kronor, eller om den som är befriad ansöker om att moms ska tas ut.

2.2 Antalet företag som berörs

Som nämndes ovan begränsas analysen till inhemska aktiebolag, enskilda näringsverksamheter, ideella föreningar, ekonomiska föreningar, samt handelsbolag och kommanditbolag. För att underlätta framställningen används benämningen företag genomgående för samtliga typer av organisationer som analyseras.

Enligt Skatteverkets uppgifter fanns det ungefär 426 000 företag med högst 30 000 kronor i momspliktig omsättning under 2016 (utländska ingår inte). Av dessa hade 147 000 företag en positiv momspliktig omsättning och antingen var ett aktiebolag, enskild näringsverksamhet,

²³ Privatpersoner som inte bedriver näringsverksamhet redovisar vanligtvis inte inkomster från mikroproduktionsanläggning och därför finns inga sådana uppgifter. Däremot har Skatteverket uppgifter om den skattereduktion som ges till privatpersoner (och företag) för mikroproduktion av förnybar el, se avsnitt 4.

²⁴ Nyheten om reformförslaget publicerades 24 mars 2016 och förslagspromemorian för reformen skickades på remiss 14 april 2016. Beslut om att införa regeln togs i samband med att budgetpropositionen antogs av riksdagen under senhösten 2016.

²⁵ Det innebär att även omsättningar inom landet där omvänd skattskyldighet gäller omfattas, exempelvis byggtjänster.

ideell förening, ekonomisk förening, handelsbolag eller kommanditbolag. Om man därtill betingar på att företagen dessutom momsredovisade året innan och hade gjort det i minst 3 år fanns det ca 113 000 företag under 2016. Det betyder att det fanns ungefär 34 000 (=147 000 – 113 000) nyligen startade företag med dessa juridiska former.

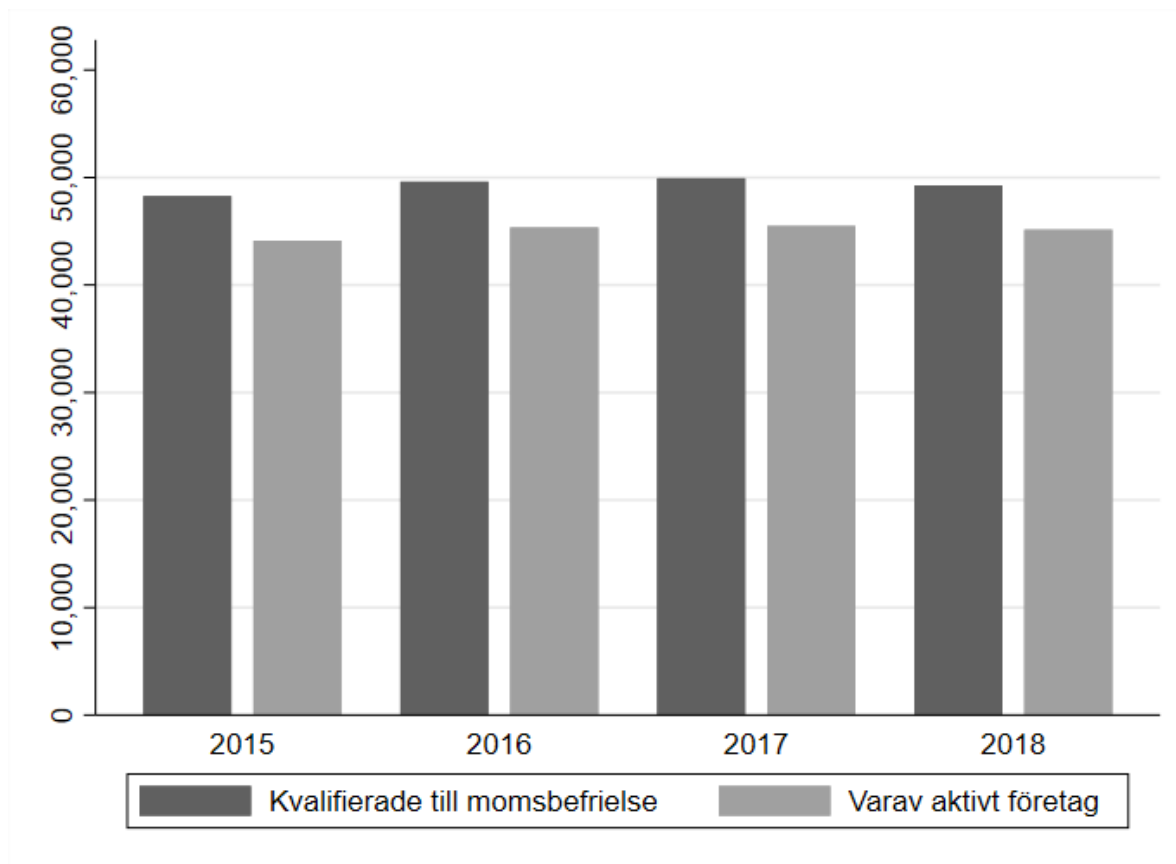
Det är svårt att exakt säga hur stort antalet berättigade företag är. För att avgöra om ett företag är berättigat behövs uppgift om företagets omsättningshistorik. Bland företag som är relativt etablerade och har registrerat moms och redovisat en omsättning under de två senaste åren, går det med relativt stor säkerhet att säga om de är berättigade till momsbefrielse eller inte. Det är svårare att uppskatta hur många av de nystartade företagen som är berättigade till momsbefrielse. Av denna anledning görs uppskattningar för dessa båda grupper separat.

Figur 1 visar en uppskattning av antalet etablerade företag som hade möjlighet att ansöka momsbefrielse under 2017 och 2018. För att säkert kunna bedöma om företagen är berättigade till momsbefrielse är populationen begränsad till de företag som var momsregistrerade året innan och som hade varit det i minst tre år, samt redovisat en positiv omsättning under de två föregående åren.²⁶ Baserat på omsättningen de två föregående åren uppskattas antalet kvalificerade företag som varje år hade chansen att välja momsbefrielse till knappt 50 000 företag. Av dessa redovisar ungefär 45 000 företag per år en positiv omsättning eller har aktiv F-skatt under innevarande år.

På samma sätt kan antalet företag som hade varit berättigade till momsbefrielse 2015 och 2016 om reglerna hade gällt då uppskattas. Denna period används som en jämförelse i analysen. Som framgår av Figur 1 var det ungefär lika stort antal etablerade företag som uppfyllde kraven för momsbefrielse under dessa år. Det var även ungefär samma antal i respektive kategori under denna period.

²⁶ Av samma skäl har även företag med någon momsfri omsättning under de två föregående åren utelämnats.

Figur 1 Antal företag som kvalificerade till momsbefrielse samt de som därutöver redovisade en positiv omsättning eller hade en aktiv F-skatt under innevarande år.

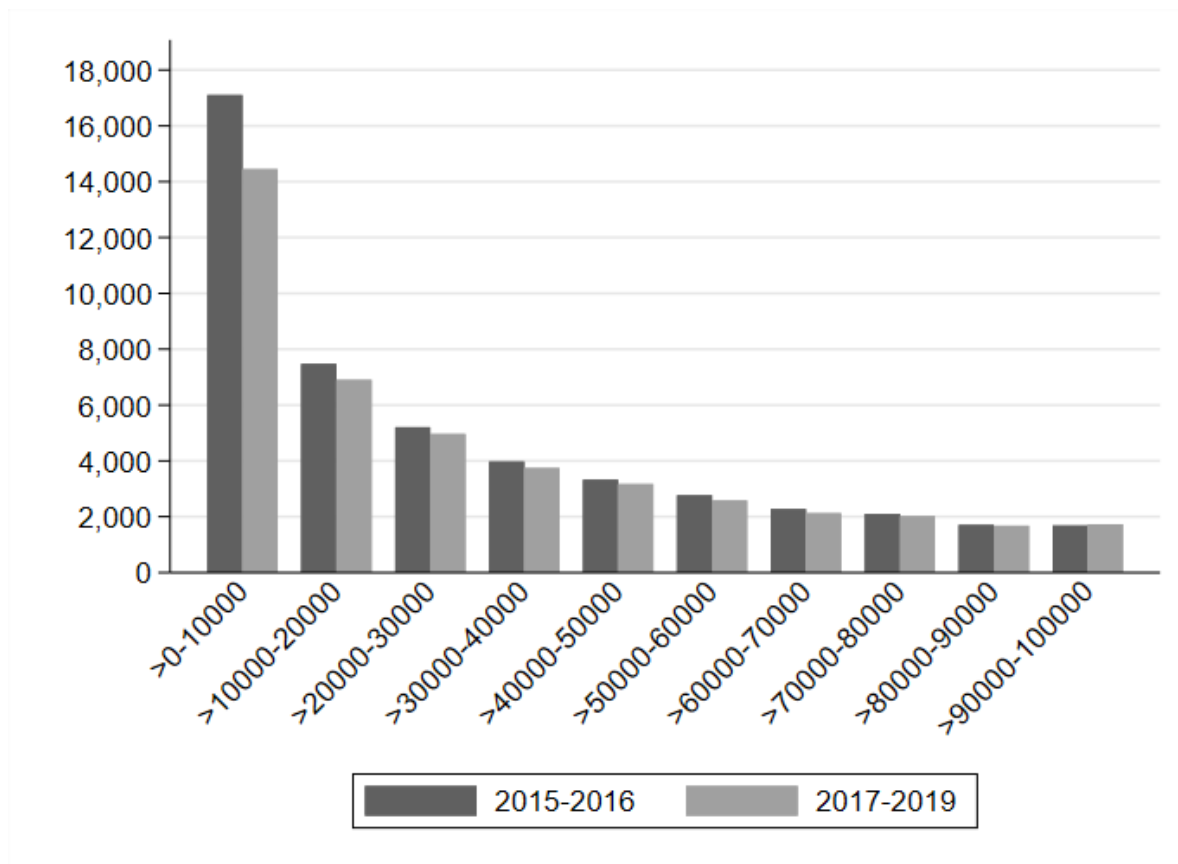
Anm.: Enbart företag som hade en kvalificerande omsättning under de två tidigare åren mellan 1-30 000 kronor och som var momsregistrerade året innan och hade varit momsregistrerade i minst tre år. Företag med någon momsfri omsättning under de två föregående åren är exkluderade. Utländska företag ingår inte.

Att uppskatta hur många av de nystartade företagen som är berättigade till momsbefrielse är svårare. Då nystartade företag saknar tidigare omsättning bygger bedömningen om rätten till momsbefrielse på att företagaren beräknar att omsättningen under innevarande år blir mindre än 30 000 kronor. Detta kan i efterhand visa sig vara felaktigt. Det som finns att tillgå är den omsättning som företag faktiskt redovisade vilket kan ge en något missvisande bild av hur många nystartade företag som är berättigade till momsbefrielse.

Nystartade företag definieras utifrån det första år som de har en positiv omsättning.²⁷ Figur 2 visar antal företag per år och omsättningsstorlek utifrån denna definition. Under 2015-2019 fanns det i genomsnitt ca 28 000 nystartade företag per år som hade en positiv omsättning under 30 000 kronor, och i genomsnitt ca 10 000 företag med en omsättning mellan 30 000 kronor och 60 000 kronor. Det är något färre nystartade små företag under 2017-2019 jämfört med 2015-2016. Som noterats går det inte att med säkerhet säga att alla 28 000 nystartade företag med en omsättning under 30 000 kronor är berättigade till momsbefrielse, eller att alla 10 000 företag med omsättning mellan 30 000 kronor och 60 000 kronor inte är det.

²⁷ Detta kan skilja sig från det första året som företaget lämnade in deklaration, vilket skulle kunna vara ett alternativt sätt att definiera när ett företag startas. Eftersom en stor del av företagen inte har någon omsättning under det första "deklarationsåret", är det dock svårt att avgöra om ett företag kommer att komma ifråga för momsbefrielse.

Figur 2 Antal nystartade företag utifrån året då de första gången som de redovisade en positiv omsättning; per år och uppdelat på omsättning under innevarande år.

Anm.: Nystartade företag identifierade utifrån året då de första gången de redovisade en positiv omsättning. Ett företag är definierat som nystartat om det redovisat en omsättning större än noll för första gången, eller på minst två år. I figuren ingår enbart företag som hade högst 100 000 kr i omsättning under innevarande år.

2.3 Antal ansökningar om momsbefrielse

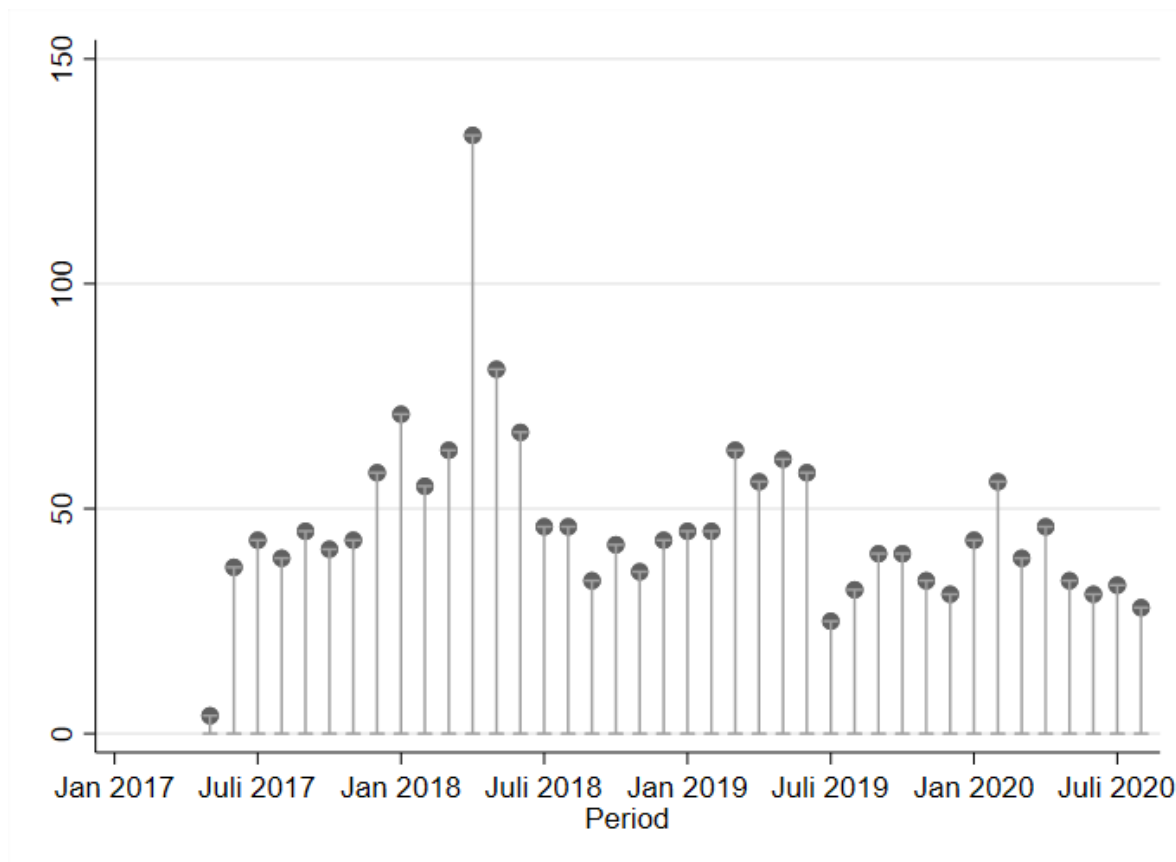
Figur 3 visar antal ansökningar om momsbefrielse fram till och med augusti 2020. Antalet ansökningarna har fluktuerat något över tid. Till exempel var det en topp under april 2018. I genomsnitt inkom 42 ansökningar per månad och sammanlagt inkom 1 867 ansökningar under perioden. Utifrån tillgänglig data går det inte att utläsa om ansökan godkännts eller vilken period den avser (momsbefrielse kan ansökas i efterhand).

Antalet företag som var berättigade till momsbefrielse (och var registrerade för moms) uppskattades ovan till 50 000 företag per år. Om alla 1 867 ansökningar avser dessa företag betyder detta en ansökningsfrekvens på ca 1 procent.²⁸ Detta är troligtvis en överskattning eftersom den bara inkluderar etablerade inhemska företag med en omsättningshistorik på minst två år, som saknade momsfri omsättning.²⁹

²⁸ Detta är beräknat som $1867 / ((3+8/12) * 50000) = 1$ procent. Om man istället gör beräkningen på företag som hade en positiv omsättning eller har aktiv F-skatt under innevarande år blir ansökningsfrekvensen $1867 / ((3+8/12) * 45000) = 1,1$ procent.

²⁹ Nystartade företag inkluderas inte i beräkningen, eftersom nystartade företag som bedömer att de kommer att vara berättigade till momsbefrielse inte behöver ansöka om momsbefrielse.

Figur 3 Antal ansökningar om momsbefrielse januari 2017-augusti 2020

Anm: Statistiken är hämtad från Skatteverkets system som loggar skattregistrering av olika typer.

3 Analysresultat

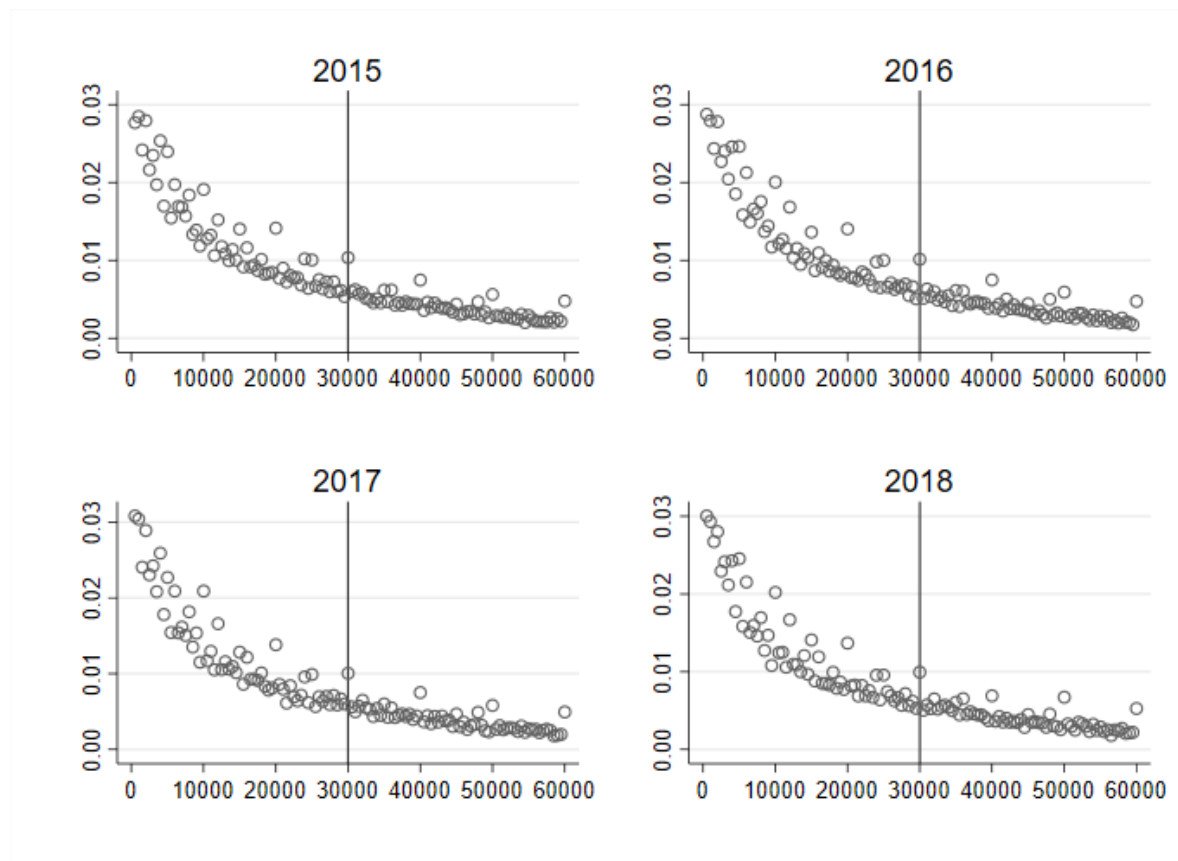
I detta avsnitt redovisas analysresultaten, metoder och data beskrivs närmare i bilaga (avsnitt 8).

3.1 Finns det tecken på att omsättningen har påverkats av införandet?

En farhåga med att införa momsbefrielsen är att detta påverkar företagens redovisning av omsättningen. Figur 4 visar fördelningen på omsättning bland etablerade företag (enligt tidigare definition i avsnitt 2.2) med en positiv omsättning på högst 60 000 kronor. Av figuren framgår att majoriteten av småföretagen har en omsättning under 30 000 kr, men även att det inte finns några större skillnader mellan åren. Fördelningarna av omsättning för de två åren efter införandet av regel är nästan identiska med fördelningar för de två åren innan. Om företagen anpassat sitt beteende till beloppsgränsen skulle det synas en ansamling av företag under 30 000 kronors-gränsen efter 2017 som inte fanns innan. Någon sådan ansamling kan inte ses. Det finns alltså inget som tyder på att omsättningen i större utsträckning rapporterats under 30 000 kr till följd av att regeln införts. Samtliga år finns det däremot en tydlig tendens att rapportera

omsättning vid jämna 10 000-tals kronor. Företagen rapporterar alltså i högre grad en omsättning på till exempel 30 000 kronor än till exempel 29 000 kronor eller 31 000 kronor.³⁰

Figur 4 Andel företag fördelat per omsättning (500-krs intervall) respektive år (x-axeln beskuren).

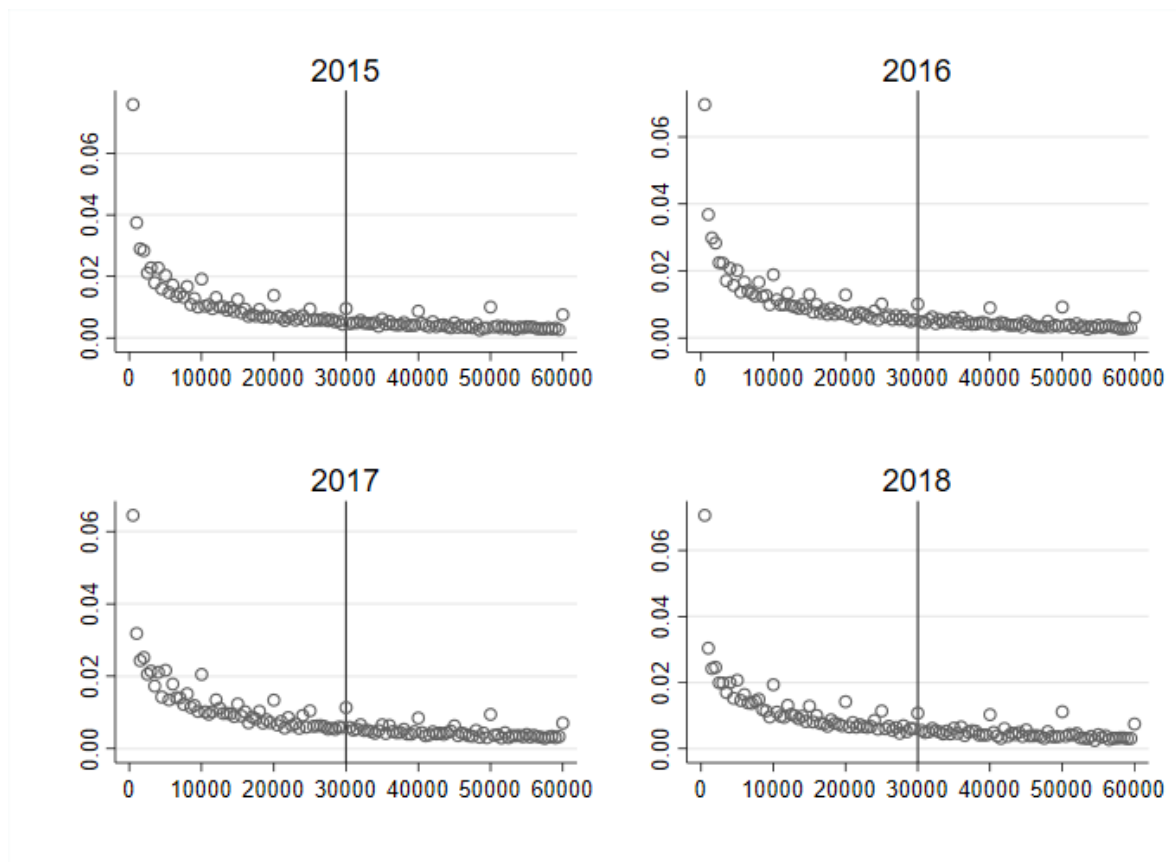

Anm.: Företag med 0 i omsättning under innevarande år ingår ej. Enbart etablerade företag som hade en positiv kvalificerande omsättning under de två tidigare åren på högst 60 000 kronor, och som var momsregistrerade året innan och hade gjort det i minst tre år. Se bilaga för en närmare beskrivning av urvalet.

Figur 5 visar motsvarande grafer för nystartade företag med en positiv omsättning på högst 60 000 kronor. Inte heller för dessa syns det några tydliga skillnader mellan åren. Det finns alltså inget som tyder på att omsättningen i större utsträckning rapporterats under 30 000 kr till följd av att regeln införts. Även i denna grupp företag finns en tendens att rapportera omsättning vid jämna 10 000-tals kronor.

³⁰ Ytterligare analys på delgrupper (män, kvinnor, enskilda näringsidkare, aktiebolag, samt tre åldersgrupper: yngre än 35 år; 35-64 år; 65 år eller äldre) visar inga tecken på att omsättningen i större utsträckning rapporterats under 30 000 kronor till följd av införandet.

Figur 5 Andel nystartade företag fördelat per omsättning (500-krs intervall) respektive år; x-axel beskuren

Anm.: Företag med 0 i omsättning ingår ej; enbart företag som har en positiv omsättning på högst 60 000 kronor under innevarande år. Nystartade företag definierade från det år de redovisade en positiv omsättning för första gången.

3.2 Avregistrering från momssystemet och överlevnad

I avsnitt 2.3 uppskattades att ansökningsfrekvensen om momsbefrielse var ca 1 procent mellan 2017 och augusti 2020. Detta visar dock inte faktiska avregistreringar. Det kan vara så att en del ansökningar inte godkändes.³¹ Det kan också vara så att det finns allmänna trender i avregistrering från momssystemet som beror på annat än att regeln införs, till exempel att verksamheter avvecklas. Därtill kan det ta en tid innan företag agerar och väljer att avregistrera från momssystemet. Det går dessutom att ansöka om momsbefrielse retroaktivt. I detta avsnitt undersöks effekten av införande av momsbefrielse på avregistreringar från momssystemet. Detta görs genom att analysera data på faktisk momsregistrering där förändring i avregistrering från momssystemet bland berättigade företag innan och efter regeln infördes jämförs med företag som inte var berättigade. Vidare undersöks om införandet har påverkat överlevnaden bland berörda företag. Som nämndes kan vissa konkurrensfördelar och minskad administrativ börda uppstå genom momsbefrielse vilket kan påverka överlevnaden positivt.

Resultaten i avsnittet avser företag som är etablerade enligt tidigare definition (se avsnitt 2.2) Nystartade företag analyseras i avsnitt 3.3.

³¹ Som nämndes ovan går det inte att utläsa om ansökan godkännt utifrån tillgänglig data eller vilken period den avser (momsbefrielse kan ansökas i efterhand).

3.2.1 Deskription

Allmänt sett verkar det inte finnas några stora skillnader i utvecklingen i avregistrering från moms-systemet mellan företag som är berättigade och företag som inte är berättigade till moms-befrielse. Analysen begränsas till företag med en positiv omsättning på högst 60 000 kronor under de två föregående åren, vilket betyder att berättigade företag jämförs med en grupp av icke-berättigande företag som hade en omsättning mellan 30 000 kronor och 60 000 kronor under de två föregående åren. Tabell 1 visar andelen som valde att avregistrera moms under innevarande år. De företag som har rätt till moms-befrielse avregistrerar i något högre grad än företag som inte har den rätten. Det sker en viss ökning, från 5,2 procent till 5,7 procent mellan 2016 och 2017, bland företag som har rätt till moms-befrielse. Motsvarande förändring syns inte bland företagen som inte kunde välja moms-befrielse. En uppskattning av reformeffekten beräknad som den viktade gruppskillnaden mellan 2017-2018 och 2015-2016 uppgår till 0,4 procentenheter (se cellen längst till höger på raden ”Skillnad mellan (a) och (b)”).

Tabell 1 År för avregistrering från moms-systemet (senast kända) för etablerade företag med högst 60 000 kr i omsättning de två föregående åren, procent

	Före		Efter		Skillnad efter-före*
	2015	2016	2017	2018	
(a) Kvalificerar till moms-befrielse	5,4	5,2	5,7	5,4	0,3
(b) Kvalificerar ej till moms-befrielse	5,2	5,4	5,4	5,1	-0,1
Skillnad mellan (a) och (b)	0,2	-0,2	0,3	0,4	0,4

Anm.: *) Beräknad som skillnad i viktade genomsnitt mellan 2017-2018 och 2015-2016.

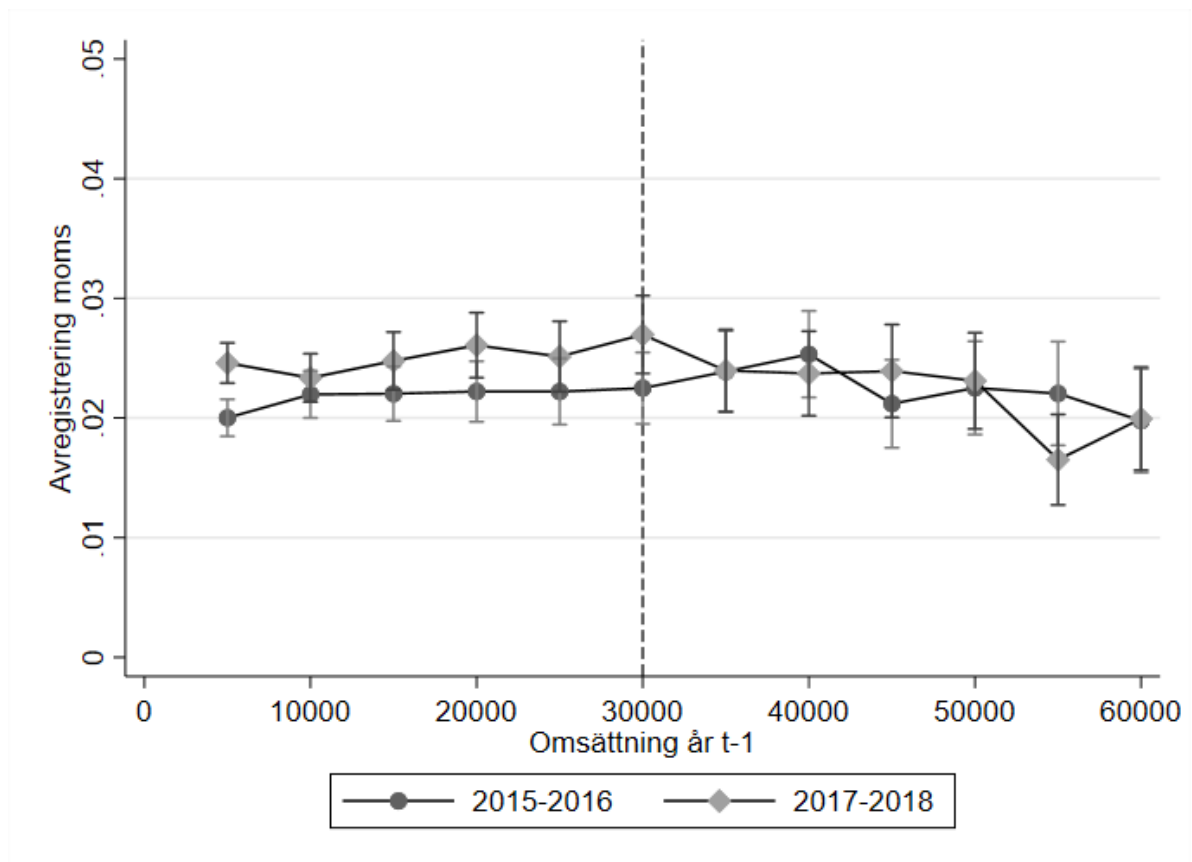
I tabellen ingår etablerade företag med högst 60 000 kr i omsättning per år under de två föregående åren, oberoende av om de är aktiva och har en omsättning under innevarande år. Innan regeln om moms-befrielse infördes gällde vanligtvis att avregistrering av moms och avveckling av verksamheten gick hand i hand, eftersom tidigare var i princip alla som bedrev ekonomisk verksamhet tvungna att moms-registrera sig, oavsett hur liten verksamheten var. Det vill säga, om ett företag avregistrerade moms i perioden innan reformen var företaget vanligtvis i begrepp att avvecklas. Så för att tydligare se om det finns skillnader i avregistrering över tid som kan kopplas till reformen och som inte hänger ihop med att företag avvecklas kan samma beräkning göras för bara aktiva företag, se Tabell 2. Fortsatt aktiva företag definieras som företag som hade en aktiv F-skatt eller en positiv omsättning under innevarande år. Som framgår av tabellen är skillnaderna i allmänhet små mellan grupperna. I detta urval är avregistrering något mindre förekommande. En uppskattning av reformeffekten på avregistrering under innevarande år är i detta urval 0,3 procentenheter.

Tabell 2 År för avregistrering från moms-systemet (senast kända) för etablerade företag med högst 60 000 kr i omsättning de två föregående åren och som var aktiva** under innevarande år, procent

	Före		Efter		Skillnad efter-före*
	2015	2016	2017	2018	
(a) Kvalificerar till moms-befrielse	2,1	2,0	2,4	2,5	0,4
(b) Kvalificerar ej till moms-befrielse	2,3	2,5	2,5	2,4	0,0
Skillnad mellan (a) och (b)	-0,3	-0,4	-0,1	0,0	0,3

Anm.: *) Beräknad som skillnad i viktade genomsnitt mellan 2017-2018 och 2015-2016. **) Med aktiva företag menas företag med aktiv F-skatt eller med en positiv omsättning under innevarande år.

Figur 6 Andel som avregistrerar moms beroende på storleken på omsättningen under föregående år (år t-1)

Anm.: Enbart aktiva företag ingår, dvs. företag med aktiv F-skatt eller med en positiv omsättning under innevarande år.

En fördjupning av sambanden för detta urval ges i Figur 6, det vill säga enbart företag som är aktiva ingår. Figuren visar andelen avregistreringar från momssystemet under innevarande år på y-axeln och storleken på omsättningen under föregående år på x-axeln. Om det finns en effekt som innebär en ökad avregistrering på grund av reformen borde det finnas en högre avregistrering för omsättning under 30 000 kronor efter 2017 jämfört med före 2017. Det borde inte finnas någon sådan effekt för omsättning mellan 30 000 kronor och, exempelvis, 60 000 kronor.³² Figuren visar en ökad avregistrering i det intervall som skulle förväntas utifrån hur regeln är utformad. Notera att skillnaden som uppstår är dock relativt liten (och jämförbar med resultaten i Tabell 2) och att konfidensintervallen som anges i figuren överlappar i många fall. Skillnaden är därmed inte statistiskt signifikant.

En hypotes som nämndes ovan var att regeln kan ha påverkat överlevnaden av de berörda småföretagen positivt, genom att momsbefrielse kan ge vissa konkurrensfördelar i pris och en minskad administrativ börda. Tabell 3 visar andelen företag som avvecklades såtillvida att de varken hade en positiv omsättning eller en aktiv F-skatt under innevarande år. Resultaten visar att företag som har rätt till momsbefrielse avvecklades i ungefär samma utsträckning som företag som inte har den rätten. Resultaten visar att det sker en viss ökning från 8,6 procent till 8,9 procent mellan 2016 och 2017 bland företag som har rätt till momsbefrielse. Avvecklingen går dock ned 2018 till 8,3 procent. Bland företagen som inte kunde välja momsbefrielse

³² Notera att grupperingen på x-axel (omsättningen föregående år) under gränsen på 30 000 kronor inte helt och hållet identifierar vilka företag som är berättigade, eftersom kvalificeringen även betingar på omsättningen två år tillbaka.

varierade också avvecklingen över tid. En uppskattning av reformeffekten på avveckling (beräknad som den viktade gruppskillnaden mellan 2017-2018 och 2015-2016) är 0,1 procentenheter för innevarande år (se återigen den sista raden i kolumnen längst till höger).

Tabell 3 Andel företag som avvecklades såtillvida att de varken hade en positiv omsättning eller en aktiv F-skatt under innevarande år

	Före		Efter		Skillnad efter-före*
	2015	2016	2017	2018	
(a) Kvalificerar till momsbefrielse	8,6	8,6	8,9	8,3	0,0
(b) Kvalificerar ej till momsbefrielse	6,8	7,1	7,1	6,7	-0,1
Skillnad mellan (a) och (b)	1,8	1,5	1,8	1,7	0,1

Anm.: *) Beräknad som skillnad i viktade genomsnitt mellan 2017-2018 och 2015-2016.

3.2.2 Reformskattning

Ovan gjordes en uppskattning av reformeffekterna på dels avregistrering från momssystemet, dels avveckling av företag, utifrån deskriptiv statistik. I detta avsnitt presenteras en mer rigorös analys av reformeffekterna. På det sätt regeln infördes och med de data som finns tillgängliga för analysen är de metodologiska förutsättningarna förhållandevis goda att undersöka avregistrering från momssystemet och överlevnad bland etablerade företag.

Metod

För att undersöka påverkan av att införa regeln om momsbefrielse på avregistrering av moms bland etablerade företag som initialt var momsregistrerade, jämförs företag som hade en historisk omsättning strax under kvalifikationsgränsen på 30 000 kronor med företag som hade en omsättning strax över samma gräns. Effektskattningen kommer alltså att avse etablerade företag för vilka det går att avgöra om de är berättigade till regeln eller inte, det vill säga, har en historisk omsättning som är under eller över beloppsgränsen.

Det bedöms vara rimligt att jämföra företag på detta sätt. För det första kan företag inte styra om det kvalificerar till momsbefrielse i efterhand – det går i allmänhet inte att justera den historiska omsättningen under de två närmast föregående åren. För det andra bör gränsen på 30 000 kronor varit okänd innan den infördes. Det innebär att det troligen inte fanns några beteendeanpassningar innan reformen var införd.³³ Det betyder att om man studerar den grupp av företag som har en historisk omsättning nära kvalifikationsgränsen så är det i stort sett slumpmässigt om företaget kvalificerade till momsbefrielse eller inte.

För att praktiskt kunna skatta skillnaden mellan företag som ligger under och över beloppsgränsen behöver företag inom ett visst intervall avseende deras historiska omsättning analyseras för att få tillräckligt med observationer. Om det finns systematiska skillnader mellan företag som hänger ihop med deras historiska omsättning, så kommer dessa skillnader att spilla över på vår jämförelse och i förväntan leda till felskattning. Ett smalare intervall på företagens historiska omsättning leder i förväntan till mindre felskattning men också till sämre statistisk precision. Därför kommer en så kallad *difference-in-difference*-ansats att användas, där grupper av företag som innan reformen låg nära den beloppsgräns som infördes att jämföras. På det sättet

³³ Se bilagan för en djupare diskussion om eventuella beteendeanpassningar före reformen var införd och om möjligheten att ändra sin deklaration i efterhand och få omprövning av tidigare skattebeslut.

elimineras påverkan av systematiska skillnader eftersom de borde spela samma roll både före och efter reformen.³⁴

Resultat

Reformskattningarna presenteras i Tabell 4. De visar förändringen i sannolikheten att ett företag avregistrerar moms under innevarande år på grund av reformen (marginell sannolikhet). En skattning på 0,01 ska tolkas som en ökad avregistrering på 1 procentenhet på grund av reformen, medan en skattning på -0,01 ska tolkas som en minskad avregistrering på 1 procentenhet.³⁵

Skattningen i kolumn 1 visar att sannolikheten att avregistrera moms ökade med 0,36 procentenheter till följd av reformen. Som påpekades ovan, är en förklaring till att företag slutar att redovisa moms att de avvecklar sin verksamhet. I kolumn 2 studeras företag som antingen redovisar en positiv omsättning eller har F-skatt. Reformeffekten minskar då något, till 0,27 procentenheter.

Resultaten kan drivas av att kvalificerade företag och andra företag skiljer sig systematiskt åt genom att de är olika stora, har olika juridisk form med mera. Inkluderas ett antal kontrollvariabler ökar reformskattningen något för aktiva företag (jämför kolumnerna 2 och 4 i Tabell 4). Sannolikheten att avregistrera moms till följd av reformen är då 0,32 procentenheter. Denna skattning är den mest intressanta eftersom den bortser från avregistrering som sker till följd av avveckling eller att företag är olika stora, har olika juridisk form med mera.³⁶

³⁴ Se bilaga för en närmare beskrivning av den ekonometriska modellen och en diskussion om skattningar på alternativa urval.

³⁵ På samma sätt som ovan följs företag upp under vart och ett av åren 2015-2018, givet att de ingår i urvalet. Man ska alltså tolka varje kalenderår som upprepade urval av företag, givet att de uppfyllde våra urvalskriterier det året. Samma företag kan dock ingå under flera kalenderår. Se bilaga för närmare beskrivning av urvalet. Resultaten i Tabell 4 bygger på företag som hade en kvalificerande omsättning mellan 1 krona och 60 000 kronor under de två föregående åren, samt som uppfyllde övriga urvalskriterier som beskrivs i bilaga. De extra kontrollerna i kolumn 3 och 4 utgörs av dummyvariabler för om företaget hade några anställda, om företaget gjorde vinst, om vinsten ökade med minst 5 000 kr, om vinsten minskade med minst 5 000 kr, om vinsten ökade med minst 10 000 kr, om vinsten minskade med minst 10 000 kr, om vinsten ökade med minst 20 000 kr, om vinsten minskade med minst 20 000 kr, samtliga mätta år t-1. Modellen innehåller även kontroller för företagets kvalificerande omsättning år t-1 och t-2 som linjära och kvadratiska termer, samt för företagets juridiska form, branschtillhörighet (på två-siffernivå), och hur långt tillbaks som företagets momshistorik sträcker sig genom en uppsättning dummyvariabler.

³⁶ I Tabell 15 i bilaga visas beskrivande statistik för analysurvalet (medelvärde för respektive grupp i för- och efterperiod, samt standardiserad skillnad mellan grupperna i för- och efterperiod). Den standardiserade skillnaden (i såväl för- som efterperiod) visar, som förväntat, på stora obalanser i företagets kvalificerande omsättning år t-1 och t-2, men även i andelen som redovisade en vinst och hur stor den var. Med obalans menas en standardiserad skillnad över 0,2. Övriga bakgrundsfaktorer är balanserade (uppvisar en standardiserad skillnad under 0,2).

Tabell 4 Effekten på avregistrering från momssystemet (marginell sannolikhet) av att möjligheten till momsbefrielse införs

	Alla företag, obetingat av om företaget är aktivt eller ej	Enbart aktiva företag med aktiv F-skatt eller med en positiv omsättning	Alla företag, obetingat av om företaget är aktivt eller ej	Enbart aktiva företag med aktiv F-skatt eller med en positiv omsättning
	(1)	(2)	(3)	(4)
Reformeffekt	0,003573*	0,002686*	0,002642	0,003171**
Standardfel	0,001646	0,001129	0,001406	0,001044
Kontroller			x	x
Antal observationer	312 136	287 902	304 770	279 516
Antal företag	154 218	140 537	150 843	136 771

Anm.: Marginella sannolikheter från en probitmodell. Standardfelen är klustrade på företagsnivå: * p<0,05, ** p<0,01, *** p<0,001.

Reformskattningar på händelsen att företaget avvecklar verksamheten presenteras i Tabell 5. Återigen ska en skattning på 0,01 tolkas som att en ökad sannolikhet för avveckling på 1 procentenhet på grund av reformen, medan en skattning på -0,01 ska tolkas som en minskad sannolikhet för avveckling på 1 procentenhet. Resultaten visar att det inte finns någon reformeffekt på överlevnaden. Eftersom det inte finns någon sådan effekt är det relativt säkert att estimatet av sannolikheten att lämna momssystemet, betingat på att verksamheten är fortsatt aktiv, kan tolkas som en reformskattning (kolumn 2 i Tabell 4).³⁷

Tabell 5 Effekten på att avveckla verksamheten (marginell sannolikhet) av att möjligheten till momsbefrielse införs; avveckla verksamheten definieras som att varken ha en positiv omsättning eller ha en aktiv F-skatt

	(1)	(2)
Reformeffekt	0,0014	-0,0022
Standardfel	0,0020	0,0019
Kontroller		x
Antal observationer	312 136	305 971
Antal företag	154 218	151 403

Anm.: Marginella sannolikheter från en probitmodell. Standardfelen är klustrade på företagsnivå: * p<0,05, ** p<0,01, *** p<0,001. Samma urval och kontroller som för Tabell 4.

En hypotes är att företag som har en högre ingående moms än utgående moms inte förväntas tillämpa regeln och avregistrera sig från momssystemet.³⁸ Ett negativt netto innebär att företaget ska återfå medel från staten (ingående moms överstiger utgående moms). Det kan alltså finnas ekonomiska incitament att fortsätta vara momsregistrerad om företaget kan redovisa en ingående moms som är högre än den utgående momsen. Nedan studeras denna hypotes genom att samvariera andelen som avregistrerar moms under innevarande år med

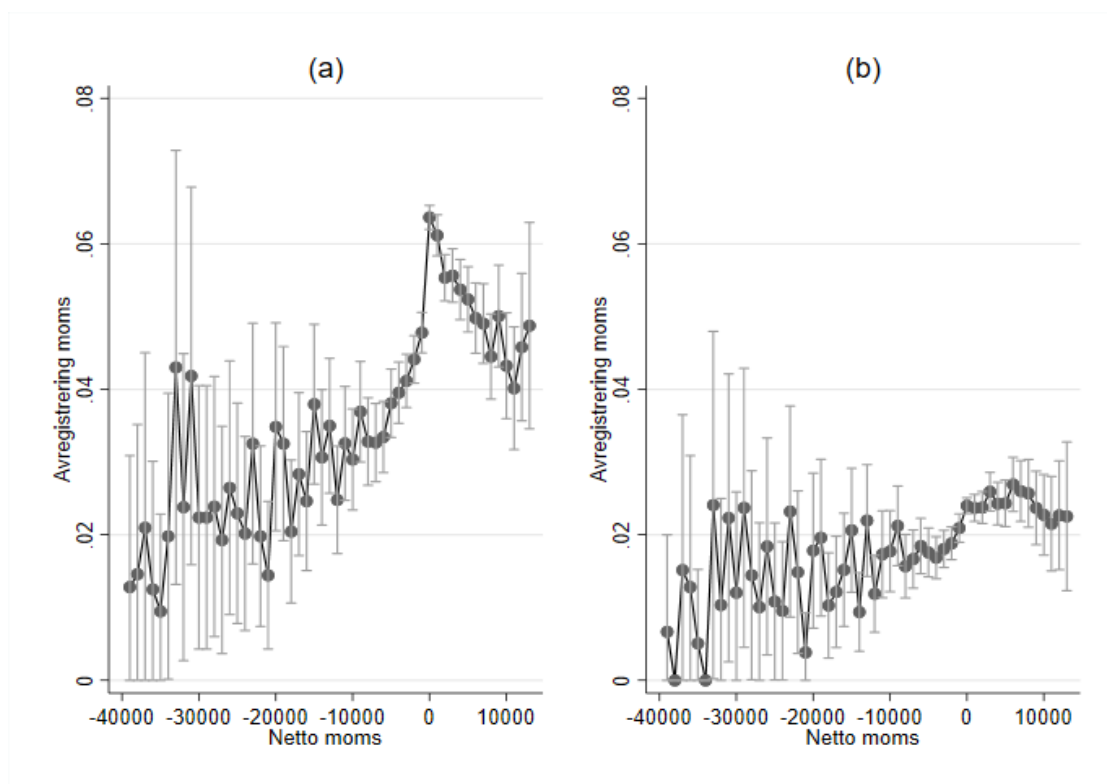
³⁷ Som nämndes är valet att avregistrera moms och valet att avveckla verksamheten nära sammanknutna och bör inte ses som isolerade från varandra utan som sammanbundna. I en känslighetsanalys har därför en bivariat probitmodell skattats för att ta hänsyn till korrelationen mellan de två valen. Skattningsresultatet som presenteras i Tabell 18 i bilagan visar att det är en hög betingad korrelation (0,79) mellan att avveckla verksamheten och att avregistrera moms, samt att det finns en reformeffekt på att avregistrera moms men inte på att avveckla verksamheten.

³⁸ Framförs i Fi2016/01205/S2.

skillnaden mellan utgående och ingående moms, det vill säga momsnettot, under föregående period.

Av Figur 7, graf (a), framgår att ett negativt momsnetto hänger ihop med en lägre andel som avregistrerar jämfört med att ha ett nollnetto. Ju mer negativt momsnettot är desto lägre förefaller andelen som avregistrerar moms vara. Av figuren framgår dock att även de med ett positivt momsnetto avregistrerar moms i lägre utsträckning än de med ett netto som är nära noll. Data visar att ungefär hälften (46 procent) av företagen har ett negativt momsnetto föregående år. Man kan notera att ca 90 procent har ett momsnetto mellan -10 000 kronor och +10 000 kronor, vilket betyder att skattningarna är osäkra utanför detta intervall. Man kan också notera att detta avser alla etablerade småföretag i urvalet oberoende av om de är aktiva eller inte under innevarande period, varför mönstret på avregistreringen kan hänga ihop med att verksamheten avvecklas. I graf (b) inkluderas bara företag som är aktiva under innevarande period. Den visar på ett svagare men dock positivt samband mellan momsnettot och avregistrering från momssystemet. Ett lägre (mer negativt) momsnetto hänger ihop med en lägre andel avregistreringar från momssystemet och omvänt.

Figur 7 Andel som avregistrerar från momssystemet under innevarande år (a) alla (b) enbart aktiva företag, uppdelat på netto moms under året före (x-axel)

Anm. Felstaplar visar 95-procentiga konfidensintervall; 2015-2018; företag som hade en kvalificerande omsättning mellan 1 krona och 60 000 kronor under de två föregående åren, samt att de uppfyllde övriga urvalskriterier som beskrivs i avsnitt 9.2.

Avregistreringar från momssystemet tycks således variera med momsnettot. Tabell 6 visar skattningar av reformeffekten för (a) företag med negativt momsnetto föregående år respektive (b) företag med positivt momsnetto föregående år. Reformeffekten för företag som har ett negativt momsnetto går inte att skilja från noll medan den är positiv och statistiskt signifikant för företag med positivt momsnetto. De senare företagen verkar således vara de som ligger

bakom den reformeffekt som redovisades ovan (Tabell 4). Hypotesen att företag som har en högre ingående moms än utgående moms (ett negativt momsnetto) inte förväntas tillämpa regeln och avregistrera sig från moms systemet förefaller alltså stämma.³⁹

Tabell 6 Heterogena reformeffekter på avregistrering av moms, beroende på om företagets momsnetto var negativt under föregående år; marginella sannolikheter

	Alla företag, obetingat av om företaget är aktivt eller ej		Enbart företag med aktiv F-skatt eller med en positiv omsättning	
	(a) Momsnetto föregående år<0	(b) Momsnetto föregående år>=0	(a) Momsnetto föregående år<0	(b) Momsnetto föregående år>=0
Reformeffekt	0,000362	0,00464**	0,003094	0,003925**
Standardfel	0,00235	0,001782	0,001725	0,001339
Momsnetto föregående år [§]	-5150,13	1779,36	-5207,25	1784,49
Observationer	304 742		279 495	

Anm. Marginella effekter från probitmodeller. Trippeldifferens-specifikation, stratifiering av reformeffekten på (a) momsnetto i föregående år mindre än noll och (b) momsnetto i föregående år större än eller lika med noll. För ytterligare detaljer, se Tabell 4. Modellerna inkluderar kontroller, samma som anges i Tabell 4. Standardfelen är klustrade på företagsnivå: * p<0,05, ** p<0,01, *** p<0,001. §) Avser genomsnitt för kvalificerade företag per grupp (a) respektive (b), kronor per år.

3.3 Momsregistrering bland nystartade företag

I detta avsnitt undersöks utvecklingen bland nystartade småföretag avseende registrering av moms. Nystartade företag behöver inte registrera sig för moms om de förväntar sig att omsätta under 30 000 kronor. Av metodologiska skäl som diskuteras nedan går det inte att skatta någon reformeffekt för dessa företag. Avsnittet kommer snarare att beskriva utvecklingen över tid för företag av olika storlek.

3.3.1 Deskription

Tabell 7 visar andelen av de nystartade företagen som registrerar sig i moms systemet under innevarande år eller året efter. I tabellen ingår nystartade företag med en positiv omsättning på högst 30 000 kr respektive mellan 30 000 kr och 60 000 kr under innevarande år. Det är tydligt att momsregistrering sjunker bland de nystartade företagen i det lägre omsättningsintervallet från och med att reformen införs år 2017. Samma förändring syns inte för nystartade företag i det högre omsättningsintervallet. En viktad gruppskillnad mellan 2017-2018 och 2015-2016 (dvs. cellen längst till höger på raden ”Skillnad mellan (a) och (b), samma år”) visar att skillnaden uppgår till -4,5 procentenheter. Under andra levnadsåret utjämnas skillnaden mellan grupperna.

Det går inte, som nämndes ovan, att exakt veta vilka av de nystartade företagen som är berättigade till moms befrielse. Uppdelningen utifrån hur stor deras omsättning blev under deras första år då de deklarerade en positiv omsättning är bara en approximation av vilka som faktiskt var berättigade. Och eftersom uppdelningen därtill bygger på utfall så bör man

³⁹ Ytterligare analys visar att det inte finns någon reformeffekt på överlevnaden vare sig för företag med ett negativt momsnetto i föregående år eller för företag med ett positivt momsnetto i föregående år.

tolka resultatet med försiktighet – det kan i strikt mening inte tolkas som en effekt av reformen.

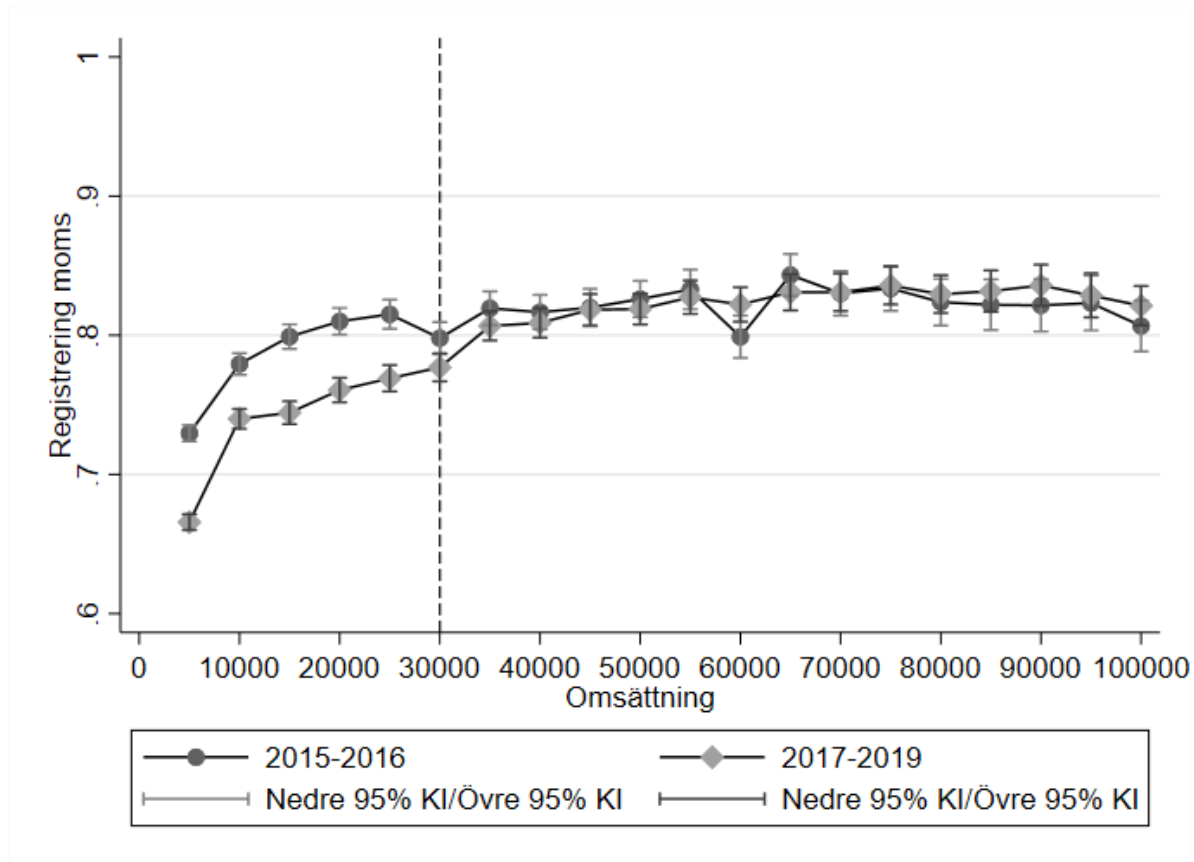
Tabell 7 År för registrering till momssystemet för nystartade företag med (a) positiv omsättning på högst 30 000 kr respektive (b) en omsättning mellan 30 000 kr och 60 000 kr; kalenderår anger första året företaget deklarerade en positiv omsättning

		Före		Efter			Skillnad efter-före*
		2015	2016	2017	2018	2019	
(a) Positiv omsättning på högst 30 000 kr	Samma år	77,8	76,4	72,8	71,6	72,5	-4,8
	Året efter	70,9	67,9	68,3	67,6	**	-1,5
(b) Omsättning mellan 30 000 kr och 60 000 kr	Samma år	82,3	81,2	81	80,8	82,2	-0,4
	Året efter	76,1	75,5	75,4	76,1	**	-0,1
Skillnad mellan (a) och (b)	Samma år	-4,4	-4,7	-8,2	-9,2	-9,7	-4,5
	Året efter	-5,2	-7,6	-7,1	-8,5	**	-1,4

Anm.: Nystartade företag definierade från det år de deklarerade en positiv omsättning för första gången. Notera att uppdelningen i (a) och (b) bygger på omsättningen under innevarande år. *) Beräknad som skillnad i viktade genomsnitt mellan 2017-2018 och 2015-2016. **) Ej tillgängligt.

En fördjupad analys ger dock visst stöd för att beloppsgränsen på 30 000 kronor förefaller vara en relativt god approximation av om företaget är berättigat eller inte. Figur 8 visar momsregistrering uppdelat på storlek på omsättningen under innevarande år. Som framgår av figuren finns det en skillnad över tid mellan företag som har en omsättning under 30 000 kronor, men också att denna skillnad upphör strax över 30 000 kronor. En tolkning är att regeln om momsbefrielse påverkat företag med omsättning på 30 000 kronor eller lägre, men inte företag med en högre omsättning.

Figur 8 Registrering till moms systemet för nystartade företag beroende på storleken på omsättningen under innevarande år; enbart företag med en positiv omsättning på högst 100 000 kr

3.3.2 Regression

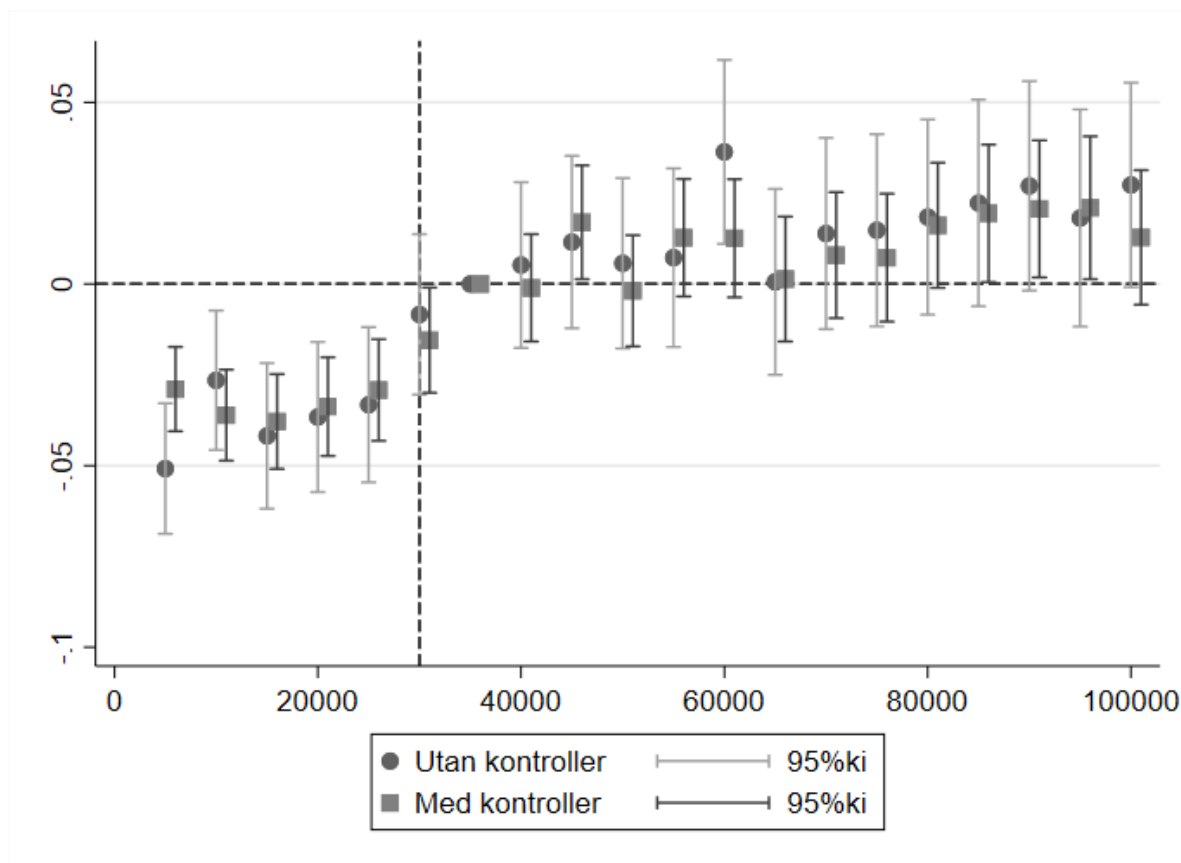
Det är tänkbart att skillnaderna mellan nystartade företag beroende på omsättningsstorlek ovan beror på andra faktorer som skiljer sig åt över tid eller mellan företag av olika storlek. Vid en regressionsanalys kan några av dessa faktorer beaktas, såsom juridisk form, om företaget har någon anställd, branschtillhörighet, om det går med vinst, med mera. Dessa kontrollvariabler kan dock bara mätas innevarande år, det vill säga under företagets första verksamhetsår. Några av dessa kan därför räknas som utfall, varför resultaten bör tolkas med försiktighet.⁴⁰

Figur 9 visar resultaten från en regressionsanalys i form av skattningen av interaktionstermerna mellan omsättningsstorlek och period 2017 eller senare. Om nystartade företag med en omsättning under 30 000 kronor registrerar moms i mindre grad efter 2017, så skulle dessa skattningar vara negativa relativt en referensgrupp. I figuren är referensgruppen för

⁴⁰ I Tabell 16 i bilaga visas beskrivande statistik för analysurvalet (medelvärde för respektive grupp i för- och efterperiod, samt standardiserad skillnad mellan grupperna i för- och efterperiod). Det finns vissa obalanser vad gäller andelen nystartade företag som redovisar en positiv vinst under innevarande period mellan grupperna. Med obalans menas här en standardiserad skillnad över 0,2. Som framgår är övriga kovariater balanserade (dvs. uppvisar en standardiserad skillnad under 0,2).

skattningarna företag med en omsättning större än 30 000 kronor och mindre än eller lika med 35 000 kronor.⁴¹

Figur 9 Skillnaden i registrering av moms för nystartade företag efter (2017-2019) och före (2015-2016) införandet av regeln om momsbefrielse; uppdelat på storleken på omsättningen under innevarande år; enbart företag med en positiv omsättning på högst 100 000 kr

Anm.: Nystartade företag definierade från det år de deklarerade en positiv omsättning för första gången. Notera att uppdelningen bygger på omsättningen under innevarande år. Omsättningsklasser på 5 000 kronor. Referens är företag med en omsättning större än 30 000 kronor och mindre än eller lika med 35 000 kronor. Kontroller är indikatorer för om företaget har anställda, om det gör vinst, om företaget har redovisat maskiner och inventarier i sin balansräkning, företagets juridiska form, samt branschtillhörighet (på två-siffernivå). Samtliga kontroller avser innevarande år.

De skattade sambanden tyder på att nystartade företag med en omsättning lägre än 30 000 kronor registrerade moms i lägre utsträckning efter 2017 än vad samma grupp av företag gjorde innan 2017. Det går – i stort sett – inte att se några förändringar i momsregistrering för nystartade företag med en högre omsättning.⁴² Resultaten visar att bakgrundsfaktorerna spelar en viss roll. När skattningarna rensats för en rad bakgrundsfaktorer är minskningen i andelen

⁴¹ Det är godtyckligt vilken referensgrupp som väljs. I skattningarna är materialet uppdelat i små omsättningsklasser om 5 000-kronorsintervall för att undersöka om det händer något speciellt kring beloppsgränsen. Regressionsmodellen inkluderar även kontroll för omsättning (i klasser om 5 000 kronor) och period (år).

⁴² Det förefaller som att företag med högre omsättning har ökat sin momsregistrering något jämfört med referenskategori. Analysen finner ingen förklaring till detta, utom att det kan bero på val av referenskategori samt att det inte går att säga säkert vilka företag som är berättigade.

nya företag som väljer att momsregistrera mindre, speciellt för de minsta nystartade företagen.^{43,44}

Skattning av skillnaden i utvecklingen före och efter införandet presenteras i Tabell 8. Resultaten visar att nystartade företag med en omsättning under 30 000 kronor minskade sin momsregistrering med 4,0 procent när kontrollvariabler inkluderas (kolumn 2). Detta kan dock – i strikt mening – vara en ren korrelation som inte säger något om en reformeffekt.

Tabell 8 Skattad skillnad i momsregistrering över tid och storlek på omsättning för nystartande företag

	Utan kontroller	Med kontroller [#]
År>=2017*omsättning<=30000	-0,0510***	-0,0397***
	[0,00352]	[0,00230]
Observationer	225371	225371

Anm.: Skattning från en OLS. Nystartade företag definierade från det år de deklarerade en positiv omsättning för första gången. Notera att uppdelningen bygger på omsättningen under innevarande år. Modellen inkluderar även omsättning (i klasser om 5 000 kronor) och period (år). #) Kontroller är indikatorer för om företaget har anställda, om det gör vinst, om företaget har redovisat maskiner och inventarier i sin balansräkning, företagets juridiska form, samt branschtillhörighet (på två-siffernivå). Samtliga kontroller avser innevarande år. Robusta standardfel i hakparenteser: * p<0,05, ** p<0,01, *** p<0,001.

3.4 Hur utvecklades redovisad ingående moms och nettomoms?

Analysen ovan visade att den stora majoriteten av företag stannar kvar i momssystemet. En anledning kan vara att företagen har incitament att fortsätta att redovisa och göra avdrag för ingående moms. Det gäller särskilt företag med negativ nettomoms som återfår medel från momssystemet. Ovan framkom att företag med negativ nettomoms i lägre grad utnyttjade momsbefrielsen. Vidare kan det vara så att en del företag överdriver den ingående momsen för ekonomisk vinning, om risken för att bli påkommen upplevs vara liten. I detta avsnitt undersöks om det finns en högre risk att företag som frivilligt stannar kvar i momssystemet överrapporterar ingående moms.

Nettomomsens utveckling undersöks också. Notera att man bör förvänta en negativ effekt på nettomoms, eftersom analysen ovan visar att det främst var företag med positiv nettomoms som utnyttjade momsbefrielsen. Motivet att studera effekten på nettomoms är att det ger underlag att beräkna de skattemässiga konsekvenserna för staten av reformen (se avsnitt 5.1).

3.4.1 Deskription

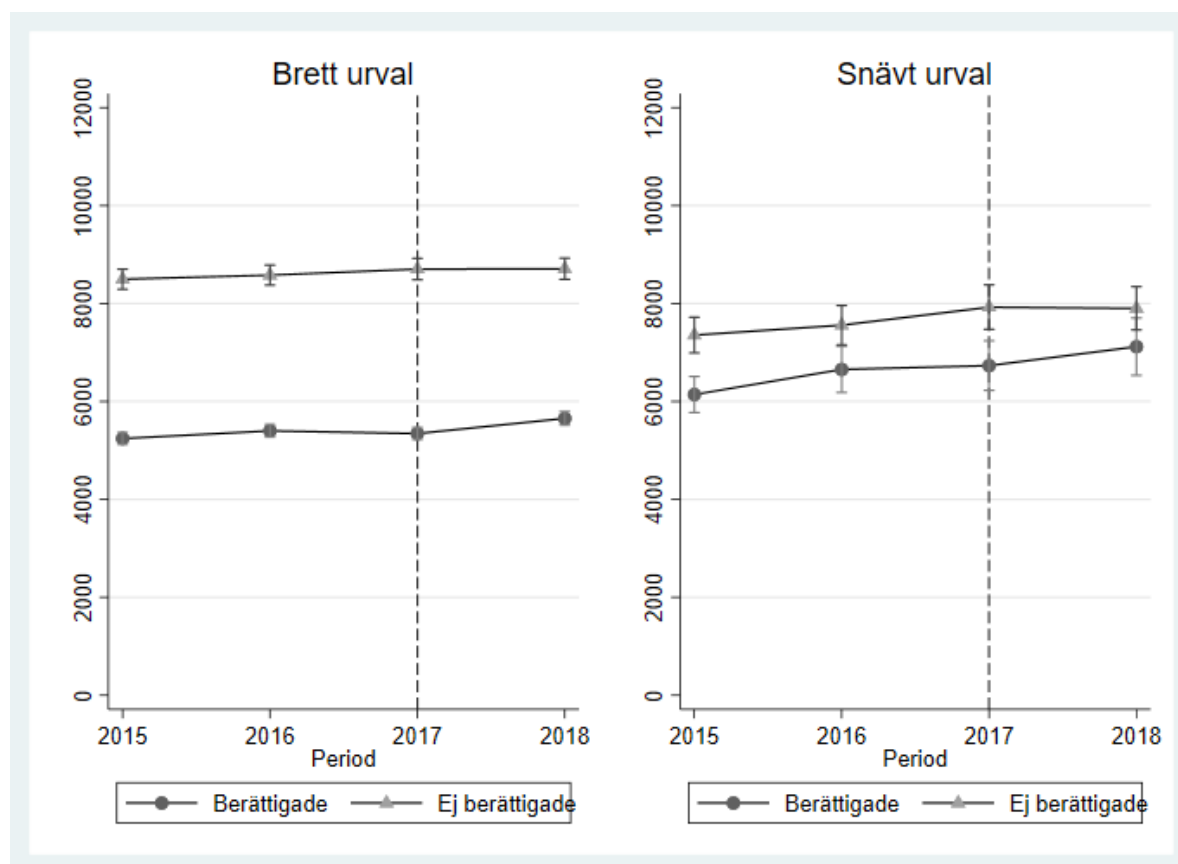
I den vänstra grafen i Figur 10 visas utfall på genomsnittlig ingående moms per kalenderår. Urvalet är företag som hade en omsättning mellan 1 krona och 60 000 kronor under de två föregående åren. För företag som kvalificerar till momsbefrielse är rapporterad ingående moms lägre i genomsnitt än för företag som inte kvalificerar. Det är förväntat då företagen i de två grupperna är av något olika storlek. Utvecklingen av genomsnittlig ingående moms är ungefär lika i de båda grupperna 2015-2016. Figuren visar att det finns en liten minskning 2017 följt av en liten ökning 2018 för företag som kvalificerade, medan utvecklingen ser ut att vara ganska

⁴³ Kontroller är indikatorer för om företaget har anställda, om det gör vinst, om företaget har redovisat maskiner och inventarier i sin balansräkning, företagets juridiska form, samt branschtillhörighet (på två-siffernivå). Samtliga kontroller avser innevarande år.

⁴⁴ En viss del av frånvaron av momsregistreringen kan bero på att företag avvecklas snart efter att de startas. Utesluts företag som inte överlever till året efter förändras dock inte resultaten nämnvärt.

konstant för övriga företag. För att utjämna vissa av skillnaderna mellan grupperna som beror på att de är av olika storlek, visas i den högra grafen i Figur 8 istället utfall på ingående moms för ett snävare urval av företag vars omsättning är mellan 20 000 kronor och 40 000 kronor under de två föregående åren. I detta urval är nivåerna i genomsnittlig ingående moms mer jämförbara i de båda grupperna. Eftersom urvalet begränsar vilka företag som inkluderas i analysen är precisionen sämre än i det förra urvalet. Även här finns en tendens till svag minskning 2017 följt av en svag ökning 2018 för företag som är berättigade till momsbefrielse, jämfört med övriga företag. Sammanfattningsvis är det inte mycket som tyder på att företag som kvalificerade till momsbefrielse men som frivilligt fortsatte redovisa moms redovisar en annorlunda ingående moms jämfört med andra företag till följd av reformen.

Figur 10 Utvecklingen av ingående moms för företag som valde att fortsatt redovisa moms (kronor/år)

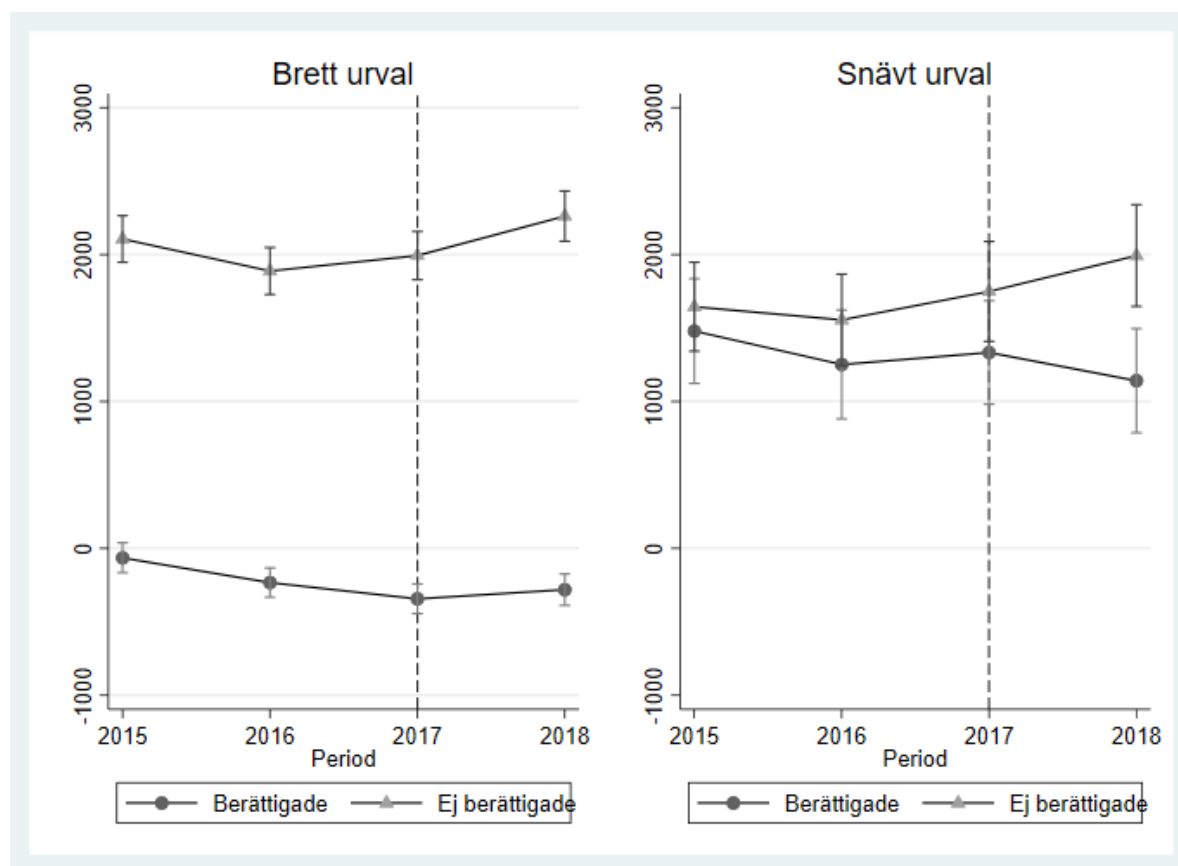

Anm.: Enbart företag som är momsregistrerade. Det bredare urvalet innehåller företag som hade en kvalificerande omsättning mellan 1 krona och 60 000 kronor under de två föregående åren. Det snävare urvalet innehåller företag som hade en kvalificerande omsättning mellan 20 000 kronor och 40 000 kronor under de två föregående åren. Analysen har tagit hänsyn till extremvärden i ingående moms. Ingående moms är kapad vid värden som överstiger 25 000 kr/mån (ca 0,5 procent av observationerna på månadsbasis).

I Figur 11 visas utvecklingen av genomsnittlig nettomoms. Återigen är analysen uppdelad på ett bredare urval av företag med en omsättning mellan 1 krona och 60 000 kronor respektive ett snävare urval av företag med en omsättning mellan 20 000 kronor och 40 000 kronor under de två föregående åren. I det bredare urvalet skiljer sig nivåerna en hel del beroende på om företaget kvalificerade till momsbefrielse eller inte. Nivåskillnaden försvinner i princip för det snävare urvalet företag. Av den vänstra grafen framgår att de småföretag som är berättigade till momsbefrielse redovisar en negativ genomsnittlig nettomoms i genomsnitt. En närmare analys

visar att ca 47 procent av dessa hade en negativ nettomoms under 2015-2016, och hade alltså en ingående moms som översteg utgående moms. Motsvarande andel bland de lite större småföretagen som inte är berättigade till momsbefrielse är 37 procent.⁴⁵ Figuren visar att utvecklingen förefaller vara ungefär lika mellan de två grupperna under 2015-2016 men att nettomomsen faller under 2017-2018 i gruppen berättigade företag, jämfört med företag som inte var berättigade. Av den högra grafen framgår att nivåerna på genomsnittlig nettomoms är lika i statistisk mening 2015-2017, samt att nettomomsen är lägre under 2018 för berättigade företag, jämfört med ej berättigade företag. Sammanfattningsvis förefaller det alltså som att företag som kvalificerade till momsbefrielse men fortsatte momsredovisa har redovisat ett något lägre momsnetto till följd av reformen, jämfört med andra företag. Som nämndes ovan är detta en naturlig följd av att det främst är berättigade företag med ett positivt momsnetto som utnyttjade regeln om momsbefrielse.

Figur 11 Utvecklingen av nettomoms för företag som valde att fortsatt redovisa moms (kronor/år)

Anm.: Enbart företag som är momsregistrerade. Det bredare urvalet innehåller företag som hade en kvalificerande omsättning mellan 1 krona och 60 000 kronor under de två föregående åren. Det snävare urvalet innehåller företag som hade en kvalificerande omsättning mellan 20 000 kronor och 40 000 kronor under de två föregående åren. Analysen har tagit hänsyn till extremvärden i nettomoms. Värden på nettomoms som antingen understiger -100 000 kr/år eller överstiger +100 000 kr/år är exkluderade (ca 0,7 procent av observationerna på årsnivå).

⁴⁵ Dessa andelar redovisas i bilaga, Tabell 15.

3.4.2 Reformskattning

Metod

För att skatta om reformen leder till en högre risk att överrapportera ingående moms bland de företag som frivilligt stannar kvar i momssystemet undersöks hur ingående moms utvecklas för dessa företag jämfört med företag som var tvungna att vara kvar i momssystemet. Analysen utgår från samma empiriska modellspecifikation som redogjordes för i avsnitt 3.2.2 (en så kallad *difference-in-difference*-ansats).⁴⁶

Resultat

Tabell 9 redovisar skattningsresultaten.⁴⁷ Resultaten i kolumn 1 ska tolkas som förändringen i redovisad ingående moms (mätt som kronor per år) till följd av att regeln införs. Resultaten tyder inte på att ingående moms är annorlunda rapporterad bland de som frivilligt valde att stanna kvar i momssystemet. Resultaten avser företag inom ett förhållandevis brett intervall av deras historiska omsättning (1-60 000 kronor). Det kan dock vara svårt att tolka skattningen i ett så brett urvalet av företag, eftersom det kan förklaras av att olika typer av företag jämförs. Men om bakgrundsfaktorer inkluderas eller inte har ingen påverkan på slutsatsen.⁴⁸

Som förväntat framgår av Tabell 9, kolumn 2, att det finns en negativ effekt på storleken på momsnettot av reformen. Detta är förväntat för att det främst är berättigade företag med ett positivt momsnetto som utnyttjade regeln om momsbefrielse. Detta drivs inte av att en högre andel företag redovisar ett negativt momsnetto på grund av reformen. Detta kan utläsas av resultatet i kolumn 3 i samma tabell.

Resultaten utgår vidare från företag som rapporterar med olika frekvens, i huvudsak per månad, kvartal eller per år.⁴⁹ De företag som rapporterar per månad eller kvartal är inte representativa för alla småföretag, de motsvarar vanligtvis andra juridiska former än företag som redovisar på årsbasis. I urvalet rapporterar ungefär 80 procent av småföretagen på årsbasis (se Tabell 14 i bilaga). De olika rapportfrekvenserna kontrolleras för i skattningarna. I bilaga (Tabell 20) visas skattningar på ingående moms, andelen som redovisar ett negativt momsnetto, samt momsnettot uppdelat på om företaget rapporterar per månad, kvartal, eller år. Det finns inga statistiskt signifikanta skillnader med avseende på rapporteringsperiod.

⁴⁶ Eftersom skattningen betingar på att företaget valt att stanna kvar i momssystemet innebär det att det kan uppstå en felskattning på grund av endogen selektion som kan uppkomma då analysurvalet betingas på en beslutsvariabel (i detta fall företagets beslut att frivilligt kvarstå i momssystemet). Det beslutet kan i sin tur påverkas av en mängd olika faktorer, vilka även kan påverka utfallet av intresse (hur ingående moms utvecklats). Dessa faktorer kan till exempel vara företagets tillväxt, rådande finansiella situation och stabilitet, juridiska form, bransch, eller den ort som företaget etablerat sig på. För att minimera endogenitetsproblematiken viktas data, se bilaga. Som viktningssvariabler används samma variabler som i analysen i avsnitt 3.2.2 och en dummy för om momsnettot var negativt under perioden före. Problematiken med endogen selektion förefaller inte vara omfattande; resultaten visar att oviktade data ger ungefär samma skattning som när data viktas (jämför kolumnerna 1 och 3 i Tabell 19 i bilaga).

⁴⁷ Skattningarna avser enbart företag som momsredovisar under innevarande år, hade en kvalificerande omsättning mellan 1 krona och 60 000 kronor under de två föregående åren, samt uppfyllde övriga urvalskriterier som beskrivs i bilaga. Viktad regression. Med kontroll för rapporteringens periodlängd (månad, kvartal, år, etcetera). Kontroller anger samma som anges i Tabell 4. Även en dummy för om momsnettot var negativt under perioden före är inkluderad. Analysen har tagit hänsyn till extremvärden i ingående moms och nettomoms. Ingående moms är kapad vid värden som överstiger 25 000 kr/mån (ca 0,5 procent av observationerna på månadsbasis). Värden på nettomoms som antingen understiger -100 000 kr/år eller överstiger +100 000 kr/år är exkluderade (ca 0,7 procent av observationerna på årsnivå).

⁴⁸ Jämför kolumnerna 1 och 2 i Tabell 19 i bilaga.

⁴⁹ En liten andel företag rapporterade med annan periodicitet.

Tabell 9 Effekten på (1) redovisad ingående moms, (2) storleken på det redovisade momsnettot, samt (3) om företag redovisade ett negativt momsnetto

	(1)	(2)	(3)
Utfall	Ingående moms (kr/år)	Moms netto (kr/år)	Moms netto<0 (ja/nej)
Reformeffekt	46,14	-255,2**	0,0013
Standardfel	116,8	92,76	0,00329
Antal Observationer	286 387	284 325	284 325
Antal företag	140 100	138 991	138 991

Anm.: Regressionskoefficienter och standardfel. Standardfelen är klustrade på företagsnivå: * p<0,05, ** p<0,01, *** p<0,001.

3.5 Skiljer sig effekterna åt mellan olika grupper?

I detta avsnitt genomförs en heterogenitetsanalys där det undersöks om reformeffekten på avregistrering från momssystemet skiljer sig åt mellan olika grupper av företag. På detta sätt kan slutsatser formars om vilka grupper som förefaller driva effekterna.

Av resultaten framgår att kvinnor, åldersgruppen 45-54 år, samt enskilda näringsidkare är de som driver reformeffekten på avregistrering.⁵⁰ Det finns alltså inga effekter för män, unga 34 år eller yngre, 55 år eller äldre, eller för aktiebolag. Vidare finns det inget som tyder på att några särskilda branscher påverkats mer än andra branscher, eller att företag har påverkats olika beroende på om de registrerat moms under en längre eller kortare period. Reformeffekten varierar inte heller med avseende på om personen är delägare i något bolag eller var i inkomstfördelningen hen placerar sig.⁵¹ Det bör noteras att resultaten avseende uppdelning per kön, åldersgrupp och plats i inkomstfördelningen enbart avser enskilda näringsidkare då andra juridiska former saknar dessa uppgifter.⁵²

Resultaten avseende momsregistrering bland nystartade företag visar att både kvinnor och män och samtliga åldersgrupper uppvisar en signifikant lägre andel momsregistrering i samband med att regeln införs.⁵³ Statistiska test visar att kvinnor och personer 44 år och yngre har en signifikant lägre andel som momsregistrerar och att personer 65 år och äldre har en signifikant högre andel som momsregistrerar, jämfört med hela urvalet, i samband med att regeln införs. Resultaten visar vidare att andelen som momsregistrerar efter att regeln införs är lägre bland enskilda näringsidkare samt inom vissa branscher, jämfört med före regeln införs. För aktiebolag och inom vissa andra branscher finns det däremot inga sådana skillnader.

4 Hur ser utveckling av mikroproducenter av förnybar el ut?

Ett av reformens syften är att gynna mikroproducenter av förnybar el. Flera andra förändringar för mikroproducenter av förnybar el under samma period gör att det är svårt att undersöka vad

⁵⁰ Tabell 21 i bilagan visar reformeffekten på avregistrering av moms i olika delgrupper. Som referens till skattningarna visas även skattningen för hela urvalet överst i tabellen (upprepnig från Tabell 4).

⁵¹ Avser tjänsteinkomst.

⁵² Den marginella sannolikheten har skattats med OLS med robusta standardfel. Denna skattningsmetodik ger i stort sett samma resultat (såväl avseende den marginella sannolikheten som avseende standardfelen) som en probitmodell.

⁵³ Tabell 22 visar skattningar på skillnaden i momsregistrering över tid och omsättningsstorlek för nystartade företag för olika delgrupper. Överst i tabellen visas skattningen för hela urvalet (upprepnig från Tabell 8, kolumn 2).

just regeln om momsbefrielse innebär för denna grupp av mikroproducenter och analysen är därför deskriptiv.⁵⁴ Med förnybar el menas främst el som framställs från sol, vind och vatten. Det vanligaste för privatpersoner är att installera solceller på fastigheten. Den anläggning som producerar el kallas mikroproduktionsanläggning. Privatpersoner som inte bedriver näringsverksamhet redovisar vanligtvis inte inkomster från mikroproduktionsanläggning och därför finns inga sådana uppgifter.⁵⁵ Däremot har Skatteverket uppgifter om den skattereduktion som ges till privatpersoner (och företag) för mikroproduktion av förnybar el.⁵⁶

Utifrån SNI-kod 35.110 – generering av elektricitet – går det att utröna om företag är mikroproducenter av el.⁵⁷ Figur 12 visar utvecklingen bland etablerade företag inom branschen, det vill säga bland företag som under de två föregående åren hade en positiv omsättning mindre än 60 000 kronor.⁵⁸

Av figuren framgår att antalet etablerade företag i denna bransch har flerdubblats under 2017 och 2018 jämfört med 2015 och 2016, och att ökningen skedde bland företag med en omsättning understigande 30 000 kronor under de två senaste åren, alltså de företag som kvalificerade till momsbefrielse. Bland dessa företag ökade antalet företag från 87 till 349 mellan 2016 och 2017. Av figuren framgår också att andelen av dessa företag som avregistrerade moms ökade från och med 2017.

Detta avser företag som registrerade moms föregående år och var momsregistrerade senast tre år tidigare. En anledning till ökningen av företag i figuren kan vara att företagen inte uppfyllde urvalskriterierna som används här innan reformen. Till exempel kan de haft en för stor historisk omsättning för att komma med i urvalet. Det kan också vara så att många företag startades inom denna bransch 2014 och därigenom uppfyllde urvalskriterierna 2017. Resultatet bygger vidare på företag som helt eller delvis har verksamhet inom SNI-kod 35.110. Ett företag kan ha flera SNI-koder eftersom det kan bedriva flera typer av verksamheter. En möjlig förklaring är därför att befintliga företag börjat bedriva verksamhet inom SNI-kod 35.110.

⁵⁴ Se Utvidgad skattebefrielse för egenproducerad förnybar el, Fi2016/04652/S2.

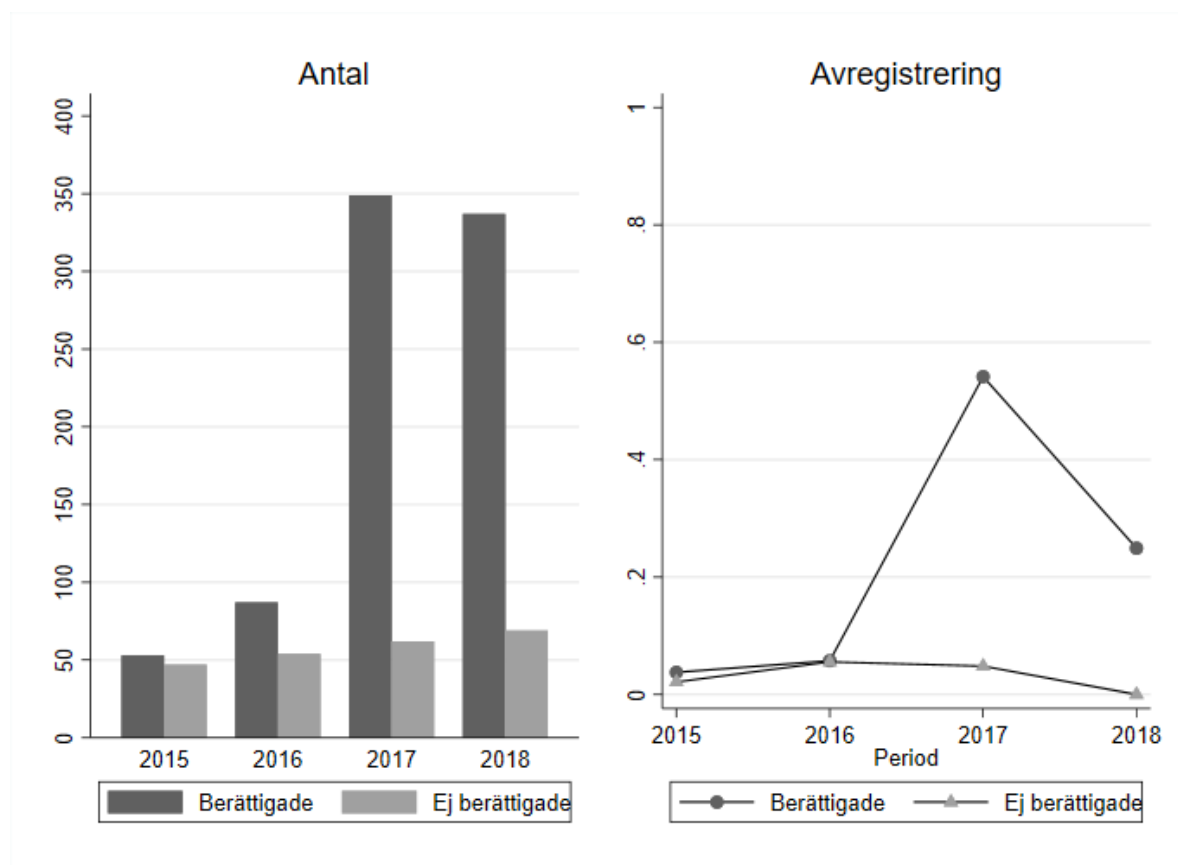
⁵⁵ Särskilda skatteregler gäller för den som producerar förnybar el genom att till exempel installera solceller på sin fastighet och leverera el till elnätet. Det är olika regler beroende på om solcellerna installeras på en privatbostad eller på en byggnad som ingår i en näringsverksamhet, till exempel en ekonomibyggnad eller en verkstadslokal. Om man har en näringsfastighet, om man driver företag i enskild näringsverksamhet eller om man har flera anläggningar som producerar el så ingår intäkterna som en del i verksamhetens totala intäkter. Reglerna skiljer sig även åt om solcellerna installeras för privat förbrukning av den producerade elen eller för förbrukning i näringsverksamheten. Om solcellerna installeras på en privatbostad innebär reglerna i korthet följande. Om man bara har en mikroproduktionsanläggning på sin privatbostad och inte bedriver någon näringsverksamhet påverkas enbart personens inkomstskatt. Det beror på att anläggningens installerade topp effekt sannolikt kommer att ligga lägre än 255 kilowatt. Då behöver man inte betala energiskatt på el. Man behöver inte heller registrera sig för moms, förutsatt att man inte har en försäljning på 30 000 kronor eller mer före moms (se regelbeskrivning om momsbefrielse ovan). Man behöver inte heller ansöka om F-skatt, eftersom man varken bedriver näringsverksamhet eller utför ett arbete. I många fall behöver man inte betala inkomstskatt eftersom man varje år får ett schablonavdrag på 40 000 kronor som dras av från de totala inkomsterna för varje privatbostad. Det kan till exempel vara inkomster av uthyrning och försäljning av produkter från privatbostaden, där el är en sådan produkt.

⁵⁶ Se prop. 2013/14:151. Dessa uppgifter inrapporteras genom kontrolluppgifter på inrapportering av förnybar el (KU 66) och finns från och med 2015.

⁵⁷ SNI-kod 35.110 (generering av elektricitet) ingår mikroproducenter av el (solceller eller vindkraft eller vattenkraft). Kontrolluppgifter på inrapportering av förnybar el (KU 66) kan inte användas för analysen ovan eftersom dessa kontrolluppgifter startar 2015.

⁵⁸ Figuren innehåller alltså enbart företag som registrerade moms föregående år och var momsregistrerade senast tre år tidigare. Underlaget exkluderar företag som hade någon momsfri omsättning under de två föregående åren eller var utlandsföretag.

Figur 12 Antal företag som bland annat är mikroproducenter av el (tillhör SNI-kod 35.110) samt andel som avregistrerar moms, uppdelat på år och om verksamheten kvalificerar till momsbefrielse

Anm.: Avser etablerade företag. I figuren ingår de företag vars verksamhet till någon del ingår i SNI-kod 35.110.

För nystartade företag (enligt definitionen som använts ovan) inom branschen visar data för 2015-2016 att de flesta har en omsättning under 10 000 kronor, samt att de flesta registrerade moms, se Tabell 10. Från och med 2017 registreras relativt få nystartade företag i branschen. Majoriteten av nystartade småproducenter av el efter 2017 utgörs inte av företag utan av privatpersoner. Ett stöd för den tolkningen är att det skett en stor ökning av privatpersoner som får skattereduktion för mikroproduktion av förnybar el.^{59,60}

⁵⁹ Se Tabell 23 i bilagan.

⁶⁰ Det kan också vara så att nystartade företag saknar uppgift om SNI-kod under de första verksamhetsåren, och att det är förklaringen till att färre nystartade företag i denna bransch hittas från 2017 och framåt. En djupare analys av SNI-koden framåt i tiden för nystartade företag ger dock inte märkbart många fler producenter inom denna bransch.

Tabell 10 Nystartade företag som bland annat är mikroproducenter av el (tillhör SNI-kod 35.110) per omsättningsintervall och år, antal och andel som registrerade moms under innevarande år

Omsättning	Antal				
	2015	2016	2017	2018	2019
>0-10 000	1152	1213	116	28	30
>10 000-100 000	48	48	29	20	29
>100 000	56	62	42	59	58
	Andel som registrerade moms				
	2015	2016	2017	2018	2019
>0-10 000	99,4%	84,8%	63,8%	85,7%	80,0%
>10 000-100 000	89,6%	95,8%	93,1%	90,0%	86,2%
>100 000	100,0%	95,2%	100,0%	91,5%	96,6%

Anm.: Nystartade företag definierade från det år de första gången deklarerade en positiv omsättning. Notera att uppdelningen bygger på omsättningen under innevarande år. I figuren ingår de företag vars verksamhet till någon del ingår i SNI-kod 35.110.

5 Vilka ekonomiska konsekvenser har reformen inneburit?

5.1 Ekonomisk konsekvens för staten

Skatteverket uppskattade innan införandet att regeln förväntas leda till att ca 73 000 företag väljer att avregistrera moms, vilket skulle innebära minskade inkomster i form av momsintäkter uppgående till 277 miljoner kronor per år.⁶¹ Baserat på analysresultaten ovan kan minskningen av momsintäkterna beräknas till knappt 27 miljoner kronor per år. Uträkningen är dock förenklad och skulle kunna utvecklas på flera sätt. Här bortses från eventuella effekter på dels nystartande företag, dels avveckling av företag till följd av reformen. Beräkningen är också kortsiktig då den bygger på uppföljning som sträcker sig till maximalt två år efter reformen.

Beräkningen bygger på två typer av förändringar till följd av reformen: dels ett minskat antal företag i momssystemet, dels ett förändrad deklaraationsbeteende bland företag som valde att förbli momspliktiga. Det kan noteras att den senare inte är inkluderad i den kostnad som uppskattades inför reformen.

Att antal företag i momssystemet minskade handlar dels om att en del av de etablerade företagen slutar att momsredovisa, dels om att en del av de nystartade inte börjar momsredovisa. Den skattemässiga kostnaden, S , kan skrivas som

$$S = b * m,$$

där b är antalet etablerade företag som avregistrerar sig från momssystemet eller antalet nystartade företag som väljer att inte registrera sig i momssystemet på grund av reformen, och m är den genomsnittliga nettomomsen (utgående moms – ingående moms) som dessa företag skulle haft i frånvaro av reformen. Ett positivt netto innebär att företaget ska betala in till staten, medan ett negativt netto innebär att företaget ska återfå medel från staten. Den skattemässiga kostnaden S kan alltså vara negativ eller positiv beroende på om gruppen som inte registrerar moms på grund av reformen uppvisar ett positivt eller negativt momsnetto.

⁶¹ Fi2016/01205/S2.

Den skattemässiga kostnaden av ett förändrad deklara-tionsbeteende bland företag som valde att förbli momspliktiga, G , kan skrivas som

$$G = c * (-\Delta m),$$

där c är antalet etablerade företag som frivilligt valde att förbli momspliktiga och Δm är den genomsnittliga förändringen i nettomomsen som dessa företag redovisar på grund av reformen. Man kan återigen notera att G kan vara negativ eller positiv beroende på Δm . Total skattemässig kostnad är $S+G$.

I Tabell 11 nedan redogörs de olika komponenterna som ligger till grund för beräkningen av den skattemässiga konsekvensen för staten.

Tabell 11 Skattemässig beräkning

Minskad momsredovisning (S)	
(i) Etablerade företag med positiv nettomoms	
Effekt på avregistrering	0,0039
X Antal berättigade företag som berörs	59 890
X Genomsnittlig nettomoms per företag per år	+1 784 kr
= minskad moms att betala till staten (-)	416 691 kr
(ii) Nystartade företag	
Minskad andel som momsregistrerade	-0,04
X Antal nyligen startade företag som berörs	34 000
X Genomsnittlig nettomoms per företag och år	-1 892 kr
= minskad moms att återfå från staten (+)	2 573 120 kr
Förändrat deklara-tionsbeteende (G)	
(iii) Etablerade företag som stannade kvar frivilligt	
Effekt på nettomoms	-255 kr
X Skattad andel som stannar kvar	0,997
X Antal berättigade företag	113 000
= minskad moms att betala till staten (-)	28 728 555 kr
Total effekt för staten	
Minskad moms att återfå från staten (ii)	2 573 120 kr
- Minskad moms att betala till staten {(i)+(iii)}	-29 145 246 kr
= Skattemässig konsekvens (S+G)	-26 572 126 kr

För att beräkna S används skattningarna för etablerade företag och för nystartade företag. Analysen visade att det som driver avregistrering av moms bland etablerade företag är om de hade ett positivt momsnetto under föregående år. Reformeffekten bland dessa skattades till 0,39 procentenheter, medan det för övriga företag inte kunde påvisas någon statistiskt signifikant effekt. Data visar att drygt hälften av företagen (53 procent) hade ett positivt momsnetto under föregående år. Under antagandet om att effekten kan extrapoleras till en större grupp om totalt 113 000 företag (se avsnitt 2.2), betyder det att antalet berättigade företag som hade ett positivt momsnetto uppgick till $53\% \cdot 113\ 000 = 59\ 890$ företag per år. Av dessa var det 0,39 procentenheter, eller 234 företag per år, som avregistrerade sig från momssystemet till följd av reformen. Data visar att dessa företag som grupp hade ett genomsnittligt momsnetto innan reformen som uppgick till ca 1 784 kronor per år (se Tabell 6). För dessa företag minskade skatteintäkterna med $0,39\% \cdot 59\ 890 \cdot 1\ 784 = \text{ca } 417\ 000$ kronor per år.

Avseende nystartade företag uppskattades ovan att 4 procent färre nystartade företag valde att momsregistrera sig i samband med reformen (se avsnitt 3.3). Om samma beteende gäller för företag som nyligen startats så uppgår gruppen till 34 000 företag per år (se avsnitt 2.2). Det betyder att 1 360 nystartade företag inte registrerade moms på grund av reformen. Data visar

att motsvarande grupp hade ett negativt momsnetto i genomsnitt under året före reformen som uppgick till -1 892 kronor per år. De totala momsintäkterna ökade alltså med $1\,360 * 1\,892 = 2,6$ miljoner kronor per år till följd av att dessa företag inte registrerade sig för moms (staten återbetalade inte moms till dessa företag). Detta ger att $S=417\,000 - 2\,600\,000 = -2,2$ miljoner kronor per år.

För att beräkna G används analysresultaten som visade att de företag som valde att frivilligt fortsätta momsredovisa rapporterade ett mer negativt momsnetto. Av dessa framgår att förändringen Δm uppgick till -255 kr/år på grund av reformen (se avsnitt 3.4). Basen för detta är alla som valde att fortsätta momsredovisa, det vill säga nästan alla. Om detta återigen antas gälla för en större grupp företag, så handlar det om totalt $113\,000 * 0,997$ företag (se avsnitt 2.2). Eftersom skattningen av Δm är negativ resulterar beräkningen i en kostnad för staten, som uppgår till $G=0,997*113\,000*(-1)*(-255) = 28,7$ miljoner kronor.

Sammanlagt minskade momsintäkterna med $S+G = -2,2$ miljoner kronor + 28,7 miljoner kronor = 26,6 miljoner kronor till följd av reformen.

Beräkningen efter reformen avviker väsentligt från vad Skatteverkets uppskattning innan reformen. Det huvudsakliga skälet är att majoriteten av småföretag fortsatte att momsredovisa och att de som grupp redovisade ett mer negativt momsnetto till följd av reformen.

5.2 Ekonomisk konsekvens för Skatteverket

Skatteverket uppskattade att kostnaderna i samband med införandet av bestämmelserna skulle uppgå till ca 60 miljoner kronor. Av denna kostnad avser ca 4,5 miljoner kronor uppdatering av informationsmaterial samt kostnader för att informera och svara på frågor om de nya reglerna. I samband med att reglerna infördes prognostiserade Skatteverket att det skulle få en ökad mängd ärenden under en övergångsperiod, avseende ansökningar om avregistrering från mervärdesskatt. Kostnaden för den ökade handläggningen uppskattades till ca 55 miljoner kronor. Skatteverket uppskattade en årlig kostnadsbesparing till ca 8,8 miljoner kronor av att inte behöva hantera registreringsanmälningar och deklARATIONER på grund av regeln.⁶²

Riksdagen beslutade att tillkommande engångsvisa utgifter ska hanteras inom Skatteverkets befintliga ekonomiska ramar.⁶³

Eftersom få företag använt sig av regeln har den ekonomiska konsekvensen för Skatteverket varit lägre än vad man beräknade. För Skatteverkets del består kostnaden i huvudsak av uppdatering av informationsmaterial samt kostnader för att informera och svara på frågor om de nya reglerna i samband med införandet av bestämmelserna. Det är svårt att veta om hela denna kostnad realiserats. Kostnaden för den ökade handläggningen avseende ansökningar om avregistrering från mervärdesskatt var marginell i jämförelse med vad man antog, då majoriteten av småföretag fortsatte att momsredovisa. Av samma skäl var även den årliga kostnadsbesparingen av att inte behöva hantera registreringsanmälningar och deklARATIONER på grund av regeln liten, jämfört med vad man antog.

⁶² Skatteverkets promemoria Dnr 131 117911-16/113.

⁶³ Prop. 2016/17:1, s 411.

5.3 Ekonomisk konsekvens för företagen

För företagen finns olika administrativa kostnader av att momsredovisa.⁶⁴ I detta avsnitt görs uppskattningar av dessa kostnader. Kostnadsberäkningarna baseras på databasen MALIN som tillhandahålls av Tillväxtverket.⁶⁵ I databasen finns uppskattningar av tidsåtgång och tidskostnad för en rad olika administrativa sysslor förknippade med till exempel momsdeklaration. De poster som ingår i beräkningen avser följande kostnader:

- lämna in basuppgifterna i momsdeklaration
- skattedeklaration ska innehålla utgående moms
- skattedeklaration ska innehålla ingående moms
- skattedeklaration ska innehålla moms att betala eller få tillbaka
- avdragsrätt för ingående moms ska styrkas genom faktura

Uppgifterna i databasen är från 2012 och alltså något gamla. Därför inflationsjusteras tidskostnaderna (lön för en administratör på en ekonomiavdelning) med KPI till genomsnittlig prisnivå för 2017 och 2018.⁶⁶

I Tabell 12 nedan redovisas kostnader av de olika posterna i momsdeklaration för företag som redovisar månadsvis, kvartalsvis och årsvis. De sammanlagda administrativa kostnaderna för företag med olika redovisningsfrekvenser skiljer sig något åt. För ett företag som deklarerar varje månad är kostnaden högst och uppgår till 2 366 kronor per år. För ett företag som deklarerar kvartalsvis eller årsvis ligger kostnader på 1 721 respektive 1 503 kronor per år.

Tabell 12 Administrationskostnader av att momsdeklarerera (kronor/år)

	Redovisningsfrekvens		
	Månadsvis	Kvartalsvis	Årsvis
Inlämning av skattedeklaration	470	157	39
Skattedeklaration innehåller utgående moms	332	111	52
Skattedeklaration innehåller ingående moms	111	37	9
Skattedeklaration innehåller moms att betala eller få tillbaka	55	18	5
Avdragsrätten för ingående moms ska styrkas genom faktura	1 398	1 398	1 398
Total	2 366	1 721	1 503

Det är dessa årliga kostnader som ett företag beräknas slippa om det väljer momsbefrielse. En uppskattning av minskade kostnader för hela populationen kan göras genom att beräkna hur stora de administrativa kostnaderna var för de etablerade företagen som avregistrerade sig från momssystemet och de nystartade företagen som inte registrerade moms på grund av reformen. Med utgångspunkt från antagandena i föregående avsnitt, samt att kostnaden är densamma för etablerade företag och nystartade företag, motsvarar det 2 miljoner kronor.⁶⁷

⁶⁴ I forskningslitteraturen brukar man hänvisa till detta som *compliance cost* vilket innefattar bokföring, rapportering, kunskapsinhämtning av systemet i fråga (Harju m.fl., 2019).

⁶⁵ Se NUTEK (2004).

⁶⁶ Medelprisnivån för åren 2017 och 2018 har använts eftersom utfall mäts under dessa år. Medelprisnivån (index) var då 325. Prisnivå (årsmedel, index) för 2012 var 314,06, vilket ger en prisökningsfaktor på 104%. Hämtad från SCB.se 2020-11-10.

⁶⁷ Beräkningarna utgår från andelarna i urvalet som rapporterar antingen per månad, kvartal eller år, bland kvalificerade företag, se Tabell 14 i bilaga. Beräkning är alltså $(163 + 1\,120) * (2366 * 3,0\% + 1721 * 12,0\% + 1503 * 84,1\%)$.

Detta är en grov uppskattning som inte stämmer för alla typer av företag. Exempelvis kan den administrativa kostnaden vara högre för vissa småföretagare, om de behöver använda mer tid för att de saknar vana och rutiner för att utföra dessa administrativa sysslor. Den kan också vara lägre om till exempel värderingen av timkostnaden är lägre än vad som antas i uppskattningen. Det finns alltså skäl att tro att de administrativa kostnaderna varierar. Uppskattningen är vidare förenklad i så motto att den inte innehåller någon kostnad av upplevd ”krånglighet” av att behöva momsredovisa.

Om företagets nettomoms sätts i relation till dess kostnader för att momsredovisa, så kan man se vad vinsten av att momsredovisa minst behöver vara efter att de administrativa kostnaderna är täckta för att företaget ska finna det ekonomiskt fördelaktigt att momsredovisa. För ett företag med en administrativ kostnad på 1 500 kronor per år behöver dess nettomoms vara lägre än - 1 500 kronor för att det ska vinna på att momsregistrera. Omvänt, om nettomomsen är större än -1 500 kronor per år, är det fördelaktigt att avregistrera moms.

6 Diskussion och slutsatser

I detta avsnitt sammanfattas och diskuteras de viktigaste slutsatserna från analysen av reformen som innebar att småföretag fick möjlighet att ansöka om momsbefrielse. Möjligheten infördes 2017 och det var frivilligt för företagen att ansöka, vilket innebar att de kunde förbli momspliktiga även om de var berättigade för momsbefrielse.

För det första förefaller det som att förhållandevis få företag använder sig av möjligheten till momsbefrielse. Data visar att det sammanlagt gjorts 1 867 ansökningar av momsbefrielse mellan 2017 fram till och med augusti 2020, vilket ger en ansökningsfrekvens på cirka 1 procent av de berättigade. Det går inte att utläsa från dessa data om ansökningar beviljades eller inte och ledde till att företag avregistrerades från momssystemet.

För att skatta om reformen innebar en ökad avregistrering från momssystemet studeras data på faktiska momsregistreringar, där en grupp av berättigade företag jämförs med en annan grupp företag som inte hade möjligheten att ansöka om momsbefrielse, men som hade en omsättning strax över beloppsgränsen för att vara berättigad. Analysen är baserad på en viss grupp av etablerade företag för vilka det med säkerhet går att säga att de var berättigade till momsbefrielse, när regeln infördes. Jämförelsen görs över en analysperiod som täcker in tiden före och efter regeln införs. Resultaten visar att en ökad andel företag avregistrerade sig från momssystemet till följd av regeln, men också att effekten förefaller vara liten. Analysen visar att reformen gjort att ytterligare 0,3 procentenheter av aktiva företag avregistrerats från momssystemet. Detta ska jämföras med en avregistreringsfrekvens på 2 procent innan regeln infördes för företag som är berättigade till momsbefrielse. Bland nystartade företag förefaller relativt fler företag reagera på att regeln införs. Uppskattningsvis 4 procentenheter av nystartade småföretag väljer att inte momsregistrera sig i samband med att reformen införs, vilket ska jämföras med att 76 procent av nystartade företag i relevant storleksklass momsregistrerade sig innan regeln infördes. Denna skattning är dock svårtolkad eftersom den kan bero på allmänna trender. Då det saknas en bra jämförelsegrupp med opåverkade nystartade företag samt att det inte är möjligt att helt och hållet avgöra vilka nystartade företag som är berättigade till momsbefrielse är det svårt att isolera effekten av reformen. En heterogenitetsanalys visar att effekten på avregistrering från momssystemet drivs av företag som drivs som enskild näringsverksamhet och av företag som drivs av kvinnor.

Inför reformen räknade Skatteverket med att fler skulle utnyttja regeln om momsbefrielse. Det kan finnas flera förklaringar till att relativt få företag förefaller ha utnyttjat regeln. Nedan diskuteras de tänkbara förklaringarna. Det går emellertid inte, baserat på föreliggande underlag att avgöra vilken av dessa förklaringar som är mest trolig.

En anledning till att inte avregistrera moms när regeln införs kan vara att det finns incitament att fortsätta att registrera ingående moms. När det införs en frivillighet i att registrera moms kommer valet att registrera moms att bero på vad som är ekonomiskt fördelaktigt. Vissa företag kommer därför att föredra att fortsätta att momsredovisa medan andra föredrar att avregistrera moms. En hypotes är att de som har en högre ingående moms än utgående moms förväntas tillämpa regeln i mindre utsträckning. Analysen finner stöd för detta eftersom reformeffekten på avregistrering bland etablerade företag drivs av företag som hade ett positivt momsnetto under föregående år. Bland de etablerade företagen som var berättigade till momsbefrielse var det ungefär hälften som redovisade ett positivt momsnetto. Detta kan delvis förklara det låga intresset för momsbefrielse.

Ytterligare förklaringar till att relativt få utnyttjat regeln kan vara att företagaren av olika skäl har svårt att uppskatta hur stor företagets omsättning kommer att bli. Om företaget förväntar sig att omsättningen kommer att variera över tid kan det vara enklare att fortsätta att redovisa moms för att slippa besväret att behöva gå in i och ur momssystemet. Företagaren kanske vill hålla möjligheten öppen till att kunna dra av ingående moms i framtiden, även om hen inte för närvarande kan göra sådana avdrag.

Det kan vidare finnas en administrativ kostnad av att behöva ansöka om momsbefrielse om företagaren uppfattar ansökningsförfarandet som krångligt, eller informationen som otydlig eller svårtillgänglig. Den förhållandevis låga beloppsgränsen kan ha bidragit till det, genom att den till största delen träffar relativt små aktörer med begränsade resurser för administration. Det kan också vara relativt låga administrativa kostnader av att behöva momsredovisa som bidrar till att få företag väljer momsbefrielse. Harju mer flera (2019) fann att den frivilliga momsredovisningen i Finland ökade när de administrativa kostnaderna minskade, och att det snarare var storleken på dessa kostnader som var av betydelse än eventuell avdragsmöjlighet för ingående moms. Data från Tillväxtverket ger vid handen att de administrativa kostnaderna på grund av momsredovisning kan uppskattas till i genomsnitt 1 500 kronor per företag och år för huvuddelen av de små företag som analyseras här. Denna kostnad kan i sammanhanget vara för liten för att det ska vara värt att avstå momsredovisning.

För det andra visar analysen att möjligheten till momsbefrielse inte har påverkat överlevnaden bland småföretag. Det kan bero på att få utnyttjade regeln och att det därmed inte förekom någon avsevärd förändring i konkurrenssituation bland de företag som ligger nära beloppsgränsen. Därför går det inte att säga om momsbefrielsen påverkar överlevnaden av de icke-berättigade småföretagen negativt genom en försämrad konkurrenssituation, jämfört med de berättigade småföretagen.

För det tredje finner analysen inga tecken på att företagen underrapporterar omsättningen för att hålla sig under beloppsgränsen i syfte att få möjlighet till momsbefrielse. Det finns alltså inte en större ansamling av företag som har en omsättning strax under 30 000-kronorsgränsen efter regeln infördes 2017 jämfört med de tidigare åren. Detta gäller både för etablerade och nystartade företag och står i kontrast till hur företag anpassade sin omsättning till beloppsgränsen som svar på en liknande reform i Finland. I det finska fallet var dock

beloppsgränsen högre och den ekonomiska fördelen därmed större vilket kan förklara skillnaden.⁶⁸

För det fjärde finner analysen inget stöd för att regeln har haft någon påverkan på den ingående moms som företagen redovisar. Bland de etablerade företag som frivilligt fortsätter registrera moms visar resultaten att ingående moms inte är högre jämfört med de som inte hade möjligheten att avregistrerade sig från momssystemet. Det går dock inte, utifrån denna analys, att utesluta att det förekommer överrapportering av ingående moms generellt bland småföretag, oavsett om de är berättigade till momsbefrielse eller inte. Vidare finner analysen att reformen har en liten, men statistiskt signifikant, negativ effekt på genomsnittlig momsnettot bland etablerade företag. Detta ska tolkas som en naturlig följd av att det främst är företag med ett positivt momsnetto (under föregående år) som utnyttjade regeln om momsbefrielse. Förändringen i nettomoms bland de som frivilligt fortsätter momsredovisa har dock konsekvenser för de skattemässiga konsekvenserna för staten.

För det femte visar analysen för mikroproducenter av el att antalet etablerade företag i denna bransch flerdubblades mellan 2016 och 2017, samt att detta nästan uteslutande kan hänföras till företag som kvalificerade till momsbefrielse. Till skillnad från övriga företag ökade även avregistrering från momssystemet kraftigt bland berättigade företag medan den var oförändrad bland de icke-berättigade. Analysen visar vidare att få företag startas i denna bransch efter 2017. En tolkning är att nya mikroproducenter i denna bransch utgörs av privatpersoner efter 2017. Ett stöd för den tolkningen är att det skett en stor ökning av privatpersoner som får skattereduktion för mikroproduktion av förnybar el. Flera andra förändringar för mikroproducenter av förnybar el under samma period gör det dock svårt att undersöka vad just momsbefrielse innebär för denna grupp av mikroproducenter.

Sist men inte minst visar analysen att den skattemässiga effekten för staten är relativt liten jämfört med den siffra som uppskattades innan regeln infördes. Sammanlagt uppgår den årliga förlusten för staten till knappt 27 miljoner kronor istället för 277 miljoner kronor, vilket var kostnaden som Skatteverket angav i sin konsekvensberäkning före reformen. Den skattemässiga effekten består i huvudsak av att majoriteten av småföretag fortsatte momsredovisa och att de som grupp redovisade ett mer negativt momsnetto till följd av reformen. Att den skattemässiga effekten, i form av minskade momsintäkter, är mycket lägre än förväntat beror i huvudsak på att få reagerar på regeln om momsbefrielse. Också för Skatteverket är de ekonomiska konsekvenserna relativt sett mindre än vad som uppskattades innan regeln infördes. Eftersom få företag använt sig av regeln bestod kostnaden i huvudsak av kostnader för uppdatering av informationsmaterial samt kostnader för att informera och svara på frågor om de nya reglerna i samband med införandet av bestämmelserna, vilket beräknades till 4,5 miljoner kronor. Övergångskostnader i form av handläggning av avregistreringsansökningar bör av samma anledning blivit mycket mindre än vad myndigheten beräknade. Detsamma gäller de årliga kostnadsbesparingarna av att inte behöva hantera registreringsanmälningar och deklarerationer. En uppskattning av de årliga minskade administrativa kostnaderna för företagen på grund av att de upphör med momsredovisning uppgår till 2 miljoner kronor, eller ca 1 500 kronor per företag.

En slutsats av analysen är att relativt få företag använt sig av möjligheten till momsbefrielse. Det är därför tveksamt om syftet med reformen har uppnåtts. Det kan finnas olika skäl till

⁶⁸ I Finland har man därtill ett lite annat system jämfört med Sverige. I Finland har man en undre gräns under vilken man är helt befriad och en övre gräns där man är helt momspliktig, och där emellan är man succesivt momsbefriad. När systemet infördes i Finland var den undre gränsen 8500 euro och den övre 22500 euro. Idag är den undre beloppsgränsen 10 000 euro.

detta varav några nämnts ovan. Det kan därför vara relevant att se över informationskanalen om regeln och ansökningsprocessen för att identifiera eventuella brister som kan ha bidragit till att få utnyttja möjligheten av momsbefrielse. Ett led i en sådan översyn skulle kunna vara att genomföra en kundundersökning riktad till småföretag som kan komma i fråga för momsbefrielse. Genom en sådan kundundersökning skulle man kunna ta reda på av vilka skäl som småföretag använder respektive inte använder möjligheten till momsbefrielse.

Det finns dock skäl att tro att en större andel av de berättigade skulle nyttja regeln om beloppsgränsen var högre, och att måluppfyllelsen därigenom skulle öka. Ett skäl är att det sannolikt blir mer ekonomiskt attraktivt att befrias från momsredovisning. Analysen visar att innan reformen redovisade småföretag i stor uträkning ett negativt momsnetto. Detta gör det mindre attraktivt att lämna moms-systemet. Om man istället studerar gruppen småföretag som omsätter något mer så visar data att momsnettot i högre uträkning är positivt. Ett annat skäl är att en högre beloppsgräns träffar relativt sett större aktörer, vilka sannolikt har större resurser för administration och i högre grad känner till regeln och tycker det är värt att ansöka.

Samtidigt som en högre beloppsgräns sannolikt skulle innebära en ökad användning kan den också innebära en sämre regelefterlevnad i form av till exempel underrapportering av omsättning. När en liknande reform infördes i Finland fann man att företag underrapporterade omsättning till följd av införandet. I det finska fallet var beloppsgränsen högre än i Sverige, och den ekonomiska fördelen därmed större av att erhålla momsbefrielse.⁶⁹ En högre beloppsgräns kan även medföra överrapportering av ingående moms och att en del kommersiella företag väljer att anpassa sig till bestämmelserna på ett icke avsett sätt. De kan välja att lägga ned verksamheten när omsättningsgränsen har uppnåtts och starta upp en ny verksamhet. Kommersiella företag kan komma att missgynnas vid en högt satt omsättningsgräns eftersom de får konkurrera med verksamheter av hobbykaraktär som inte behöver ta ut mervärdesskatt.

Det debatteras från bland annat organisationer såsom Timbro och Svensk Näringsliv, att beloppsgränsen bör höjas. Skatteverket har inte gjort någon analys av hur hög beloppsgränsen borde vara för att måluppfyllelsen ska vara tillfredställande, samtidigt som en eventuellt sämre regelefterlevnad är på en hanterlig nivå. Vid en diskussion av en höjd beloppsgräns är det viktigt att ta hänsyn vilka konsekvenser i övrigt, förutom de skattemässiga effekterna för staten, en högre beloppsgräns kan ha jämfört med dagens gräns.

7 Referenser

Finansdepartementet, Remiss av Skatteverkets promemoria Omsättningsgräns för mervärdesskatt, diarienummer Fi2016/01205/S2.

Finansdepartementet, Utvidgad skattebefrielse för egenproducerad förnybar el, diarienummer Fi2016/04652/S2

Jakob Lundberg, 2019. En bred och Enhetlig Moms: mer rättvisa och mindre krångel. Timbro

Jarkko Harju, Tuomas Matikka och Timo Rauhanen, 2019. Compliance costs vs. tax incentives: why do small firms respond to size-based regulations? *Journal of Public Economics*, 173: 139–164.

⁶⁹ Finland har ett lite annat system med en gräns under vilken man är befriad och en övre gräns där man är helt momspliktig, och där emellan succesivt momsbefriad. Vid införandet var den undre gränsen 8500 euro och den övre 22500 euro. Idag är den undre gränsen 10 000 euro.

Michael Keen och Jack Mintz (2004) Optimal threshold for a value-added tax. *Journal of Public Economics* 88(3-4): 559-574.

NUTEK, 2004, Mätning av företagens administrativa börda – Huvudrapport: Metodbedömning, organisationsförslag samt resursbedömning, Infonr 035-2004, Stockholm.

OECD, 2018. *Consumption Tax Trends 2018*. Paris: OECD Publishing.

Paul R. Rosenbaum & Donald B. Rubin, 1985. Constructing a Control Group Using Multivariate Matched Sampling Methods That Incorporate the Propensity Score. *The American Statistician*, 39:1, 33-38.

Regeringens proposition 2013/14:151 Skattereduktion för mikroproduktion av förnybar el.

Regeringens proposition 2016/17:1 Budgetpropositionen för 2017: Förslag till statens budget för 2017, finansplan och skattefrågor

Skatteverket skrivelse, 2014, Beskattningskonsekvenser för den som har en solcellsanläggning på sin villa eller fritidshus som är privatbostad. Dnr 131 325316-14/111.

Skatteverket, 2016. Omsättningsgräns för mervärdesskatt. Promemoria. Dnr 131-117911-16/113.

SOU 2002: 74, Mervärdesskatt i ett EG-rättsligt perspektiv. Betänkande av Mervärdesskatteutredningen.

Mervärdesskattedirektivet 2006/112/EG: om ett gemensamt system för mervärdesskatt.

8 Bilaga: Empirisk modell och data

8.1 Empiriska modeller

I analysen används olika empiriska ansatser för att besvara de olika frågeställningarna.

1. Underrapportering av omsättning

Om det finns så kallad bunching strax under 30 000 kronor efter reformen kan det tyda på att företagen agerar för att få momsbefrielse i framtiden. För att undersöka om regeln leder till ett bunching-beteende analyseras a_t^j , som är antalet företag som år t har en omsättning inom intervall $j = 1, \dots, J$, med följande modell:

$$\ln(a_t^j) = \alpha + \beta * oms^j + \varepsilon_t^j, \quad (1)$$

där oms^j är det nedre värdet i intervall j . (1) skattas över intervall $j = 1, \dots, J, j \neq k$, där k ($1 \leq k \leq J$) är det intervall där bunching misstänks förkomma. Med skattning av (1) kan en out-of-sample prediktion av utfallet i intervall k göras. Det är då det "kontrafaktiska" antalet företag som har en omsättning i intervall k , om det inte hade förekommit bunching. Antagandet är att antalet företag i omgivande intervall ger en bra uppfattning om antalet företag i intervall k i frånvaro av bunching. Ett estimat på bunching vid intervall k ges av $\ln(a_t^k) - (\hat{\alpha} + \hat{\beta} * oms^k)$, där $\hat{\alpha}$ och $\hat{\beta}$ är skattade enligt ovan. Modellen skattas separat per år för att se om det förekommer annan bunching efter att beloppsgränsen infördes.

För att avgöra i vilket (eller vilka) intervall det förekommer bunching undersöks fördelningen först grafiskt. Som framgår innebär metoden olika avvägningarna och därmed ett visst godtycke varför flera varianter med olika intervall och olika intervallbredd behöver skattas.

2. Avregistrering från momssystemet och överlevnad

Den empiriska modellen kan formuleras som en så kallad *difference-in-difference*-modell på följande sätt:

$$y_{it} = \alpha + \beta * Kval_{it} + \delta * Kval_{it} * I(\text{år} \geq 2017) + \text{perioddummies} + \varepsilon_{it}, \quad (2)$$

där y_{it} är utfall för företag i vid period t , $Kval_{it}$ är en indikator på att företaget kvalificerar till momsbefrielse år t vilken är 1 om momspliktig omsättning år $t-1$ och $t-2$ understiger 30 000 kronor och 0 annars.

För att undersöka effekten på att företag väljer att avregistrera från momssystemet skattas (2) för företag som året före det observerade året var momsregistrerade och en dikotom utfallsvariabel som tar värdet 1 om företag är registrerad i momssystemet under period t och 0 annars används. I modellen är skattningen av δ effekten av reformen. Detta under förutsättning att utfallsskillnaden mellan företag som kvalificerade och andra skulle varit stabil i frånvaro av reformen. Det är frivilligt att ansöka om momsbefrielse, om man kvalificerar. Tolkningen av δ är därför effekten på utfall av att få chansen att välja momsbefrielse (s.k.

intention-to-treat). För att ta hänsyn till att feltermerna kan korrelera på företagsnivå används klustrade standardfel på företagsnivå.⁷⁰

Här görs bedömningen att det inte finns några betydande beteendeanpassningar före reformen var införd (så kallad *annonseringseffekt* eller *anticiperingsseffekt*). Majoriteten av företagen som analyseras (enskilda näringsidkare) deklarerar på årsnivå och ska göra det senast 4 maj under påföljande år. På grund av hur kvalificeringsperioden är utformad krävs alltså att reformen tillkännagavs senast 4 maj 2016 samt att just 30 000 kr skulle införas som tröskelvärde för att det ska kunna finnas några anpassningar av inkomstdeklarationen för 2015, före reformen var införd. Nyheten om att reformförslaget publicerades 24 mars 2016 och förslagspromemorian för reformen skickades på remiss 14 april 2016. Beslut om att införa regeln togs i samband med att budgetpropositionen antogs av riksdagen under senhösten 2016. Detta innebär att det finns en teoretisk möjlighet att enskilda näringsidkare hann justera sin deklaration för 2015 så att de kunde komma i åtnjutande av regeln om momsbefrielse för 2017. Mycket talar dock för att några större beteendeanpassningar inte bör ha uppstått. Företagarna skulle ha behövt dels reagera inom ett kort tidsfönster (mellan 24 mars och 4 maj 2016), dels ha antagit att reformförslaget som presenterades i mars skulle komma att antas i sin helhet och oförändrat. Detta förefaller ganska långsökt. Det är till exempel inte orimligt att den slutgiltiga utformningen innehållit en högre beloppsgräns. I förslagspromemorian redogjordes för konsekvensberäkningar inte bara av huvudförslaget utan även av alternativförslag att införa högre beloppsgränser än 30 000 kronor.⁷¹

Vidare har skattebetalare möjlighet att ändra sin deklaration i efterhand vilket kan leda till omprövning av skattebeslut. Begäran om omprövning ska ha kommit in före utgången av sjätte året efter inkomståret. Självrättelse kan alltså vara ett sätt bli berättigad till momsbefrielse i efterhand, när regeln blivit känd och den har införts. För att undersöka om detta varit mer förekommande i någon grupp eller förefaller ha blivit mer frekvent i samband med att regeln införts har uppgifter tagits fram om hur många företag som gjort självrättelse, se Tabell 17 i denna bilaga. I urvalet som används här är det mellan 1,4 procent och 2,2 procent som gjort självrättelse av deklarerad omsättning under år t-1 och t-2. Det är en högre andel bland företag som inte kvalificerar till momsbefrielse, och både bland företag som är berättigade till momsbefrielse och andra företag ökar andelen över tid. Sammantaget finns det inget som tyder på att självrättelser påverkat rätten till momsbefrielse i någon stor utsträckning.

Med tillgängliga data (se nedan) går det att studera utfall under 2015-2018, givet att det behövs två år av omsättningsdata för att bestämma kvalificering.⁷² Eftersom det bara går att observera en period på två år (2015 och 2016) före reformen finns det förhållandevis små möjligheter att

⁷⁰ Det går i princip att utöka modellen med fixa företagseffekter. Det lägger dock ganska stora restriktioner på data och bedömningen är att skattningen då riskerar att bygga på ett förhållandevis snedselekerat urval av företag. Med fixa företagseffekter kommer identifikationen att bygga på företag som förekommer vid minst två tillfällen i data, varav minst en gång före och en gång efter tidpunkten för reformen, och som byter värde på *Kval_{it}* minst en gång över tid. Eftersom analysen har relativt få tidpunkter till sitt förfogande (2015-2018), riskerar det vara ett litet och selekerat urval av företag som uppfyller dessa kriterier. Troligtvis innebär restriktionerna en överrepresentation av företag som fluktuerar förhållandevis mycket i termer av omsättning (t ex sådana företag som antingen är på uppgång eller nedgång).

⁷¹ Det har genom åren förekommit en debatt om att införa en gräns och olika förslag på olika gränsvärden har utretts vid flera tillfällen. I SOU 2002:74 föreslås en gräns på 90 000 kr. Skatteverket föreslår en gräns på 90 000 kr i en rapport (2006:3). I en rapport från Finansdepartementet (Ds 2009:58) avseende moms för den ideella sektorn föreslås en tröskel på 250 000 kr. Svenskt Näringsliv (2015-06-05) föreslår att en omsättningsgräns på 100 000 kr införs.

⁷² Av olika skäl, som har med företagens inrapportering under Coronapandemin att göra, är data på vissa variabler för 2019 för närvarande inte fullständigt. Man behöver därför tolka resultat som bygger på data för 2019 med viss försiktighet.

uttala sig om hur trenderna såg ut på längre sikt innan reformen och alltså begränsade möjligheter att bedöma hur trovärdigt det bakomliggande antagandet om parallella trender är.

De företag som avvecklar sin verksamhet (upphör med F-skatt eller inte längre har någon omsättning) kommer vanligtvis också att avregistrera sig från moms-systemet. Och innan regeln om moms-befrielse infördes gällde vanligtvis även det omvända: det vill säga företag som avregistrerar sig från moms-systemet kommer vanligtvis även att avvecklas. Detta eftersom tidigare var i princip alla som bedrev ekonomisk verksamhet tvungna att momsregistrera sig, oavsett hur liten verksamhet det handlade om.

Skattningen av δ kommer att rensa för annan avregistrering från moms-systemet som inte beror på att moms-befrielseregeln införs. Det kan ändå vara svårt att särskilja reformeffekten från annan avregistrering om den sanna beteendeeffekten är liten i förhållande till den momsavregistrering som görs för att företag avvecklas. Därför studeras momsregistrering betingat på att företaget är aktivt.

Som en känslighetsanalys undersöks även kombinationen av om företaget avregistrerat moms och om företaget ej är aktivt genom en *bivariat probitmodell*.⁷³ Genom att formulera ett ekvationssystem,

$$Y1_{it} = \alpha^1 + \beta^1 * Kval_{it} + \delta^1 * Kval_{it} * I(\text{år} \geq 2017) + \text{perioddummies} + \varepsilon^1_{it}, \quad (2a)$$

$$Y2_{it} = \alpha^2 + \beta^2 * Kval_{it} + \delta^2 * Kval_{it} * I(\text{år} \geq 2017) + \text{perioddummies} + \varepsilon^2_{it}, \quad (2b)$$

där $Y1_{it}$ är 1 om för företag i vid period t har avregistrerat moms, 0 annars, och $Y2_{it}$ är 1 om samma företag och period har avvecklats, 0 annars, skattas separata reformskattningar för de två utfallen (avregistrerat, ej aktivt) simultant med hänsyn tagen till korrelationen mellan utfallen.⁷⁴ Om den bivariata probitmodellen visar att aktivitet inte påverkas av reformen, när såväl effekten på momsregistrering som korrelationen mellan utfallen beaktats, så talar det för att momsavregistrering kan studeras betingat på att företaget är aktivt genom en univariat modell enligt (2).

I huvudanalysen används ett brett intervall på historisk omsättning, där företag med en historisk omsättning mellan 1 kr och 60 000 kr inkluderas (se nedan). Även ett snävare intervall på 20 000 kr-40 000 kr har testats för att minimera den systematiska skillnaden som uppstår mellan grupperna. Det leder till att analysurvalet krymper till ca 10 procent av företagen vilket försämrar precisionen i skattningarna. Huvudanalysen fokuseras därför på det bredare urvalet under antagandet att en uppsättning kontroller för bakgrundsfaktorer förmår att kompensera för den systematiska skillnaden som uppstår mellan grupperna på grund av att de är av olika omsättningsstorlek. Notera särskilt att linjära och kvadratiska kontroller för företagets kvalificerande omsättning år $t-1$ och $t-2$ inkluderas som kontroller. Ett tecken på att de systematiska skillnaderna mellan grupperna inte har så stor påverkan på reformskattningen är dock att resultaten inte förändras särskilt mycket av dessa kontroller.

⁷³ Det blir alltså fyra möjliga utfall: (1) momsregistrerad och aktivt, (2) momsregistrerad och inte aktivt, (3) avregistrerat och aktivt, och (4) avregistrerat och inte aktivt. Anledningen till att företag fortsätter att vara momsregistrerade under en viss period men inte aktivt (utfall 2) kan till exempel vara att man dröjt med att avregistrera moms, eventuellt för att återstarta verksamheten senare, eller att man rapporterar moms på årsbasis och det inte finns någon uppenbar anledning att avregistrera momsen mitt under pågående rapporteringsperiod.

⁷⁴ För att ta hänsyn till att feltermerna kan korrelera på företagsnivå används återigen klustrade standardfel på företagsnivå.

3. Överrapportering av ingående moms

För att undersöka hur ingående moms utvecklas för företag som frivilligt valt att stanna kvar i momssystemet under året (alltså kvalificerade till momsbefrielse), jämförs dessa med företag som var tvungna att vara kvar i momssystemet (alltså inte kvalificerade till momsbefrielse).

Återigen studeras enbart företag med kvalificerande omsättning nära beloppsgränsen utifrån modellspecifikationen (2). Syftet är att studera om det finns en högre risk av att överrapportera ingående moms bland de företag som frivilligt stannar kvar i momssystemet. Eftersom analysurvalet betingas på en beslutsvariabel uppstår en potentiellt endogen selektion av företag. Det vill säga, företagets beslut att frivilligt kvarstå i momssystemet kan påverkas av en mängd olika faktorer som i sin tur även påverkar utfallet av intresse (hur ingående moms utvecklats). Dessa faktorer kan till exempel vara företagets tillväxt, rådande finansiella situation och stabilitet, eller juridisk form, bransch, eller den ort som företaget etablerat sig på.

För att minimera denna problematik viktas data. Vikterna bygger på sannolikheten att frivilligt stanna kvar i momssystemet bland de som hade valet att välja att lämna momssystemet. I steg 1 skattas en modell för att företag stannar kvar i momssystemet bland de som hade valet att lämna med en logit-modell. Med denna skattning predikteras sannolikheten att vara kvar i momssystemet för både de som kvalificerade och de som inte kvalificerade till momsbefrielse. Denna sannolikhet kan tolkas som ett mått på benägenheten att vara kvar i momssystemet om man ställs inför valet att kunna lämna. Denna benägenhet antas vara densamma för kvalificerade och okvalificerade givet bakgrundsvariabler.

De viktningsvariabler som används anges i texten i not till tabell där relevanta skattningsresultat presenteras.

I steg två skattas (2) med viktad data på urvalet som är kvar i momssystemet.⁷⁵

8.2 Urval, data och deskriptiv statistik

Analysurvalet är av metodologiska skäl begränsat i olika avseenden. Huvudanalysen avser etablerade företag. Detta eftersom det går att avgöra om de är kvalificerade till momsbefrielse. Nystartade företag analyseras separat.

1. Etablerade företag är företag som var aktiva och hade positiv årlig omsättning under vart och ett av de två föregående åren (år $t-1$ och $t-2$).
2. Fokus ligger på företag som har en historisk omsättning relativt nära beloppsgränsen. Två olika avgränsningar används:
 - a. Ett *bredare urval* som inkluderar företag med en omsättning mellan 1 kr och högst 60 000 kronor i omsättning under vart och ett av de två föregående åren (år $t-1$ och $t-2$).
 - b. Ett *snävare urval* som snävar in urvalet närmare beloppsgränsen och inkluderar företag som hade en kvalificerande omsättning mellan 20 000 kronor och 40 000 kronor under vart och ett av de två föregående åren (år $t-1$ och $t-2$).
3. Endast företag som var momsregistrerade de senast tre åren före undersökningsåret (det vill säga senast år $t-3$) inkluderas.
4. Företag som hade en momsfri omsättning under de två föregående åren exkluderas (år $t-1$ och $t-2$). Detta görs på grund av hur tillgängliga data är redovisade; när företag väljer att inte längre redovisa moms uppstår vissa problem att helt och hållet separera

⁷⁵ Vikterna är $1/p$, där p är predicerad sannolikhet att vara kvar i momssystemet.

momsfri och momspliktig omsättning. Det är bara momspliktig omsättning som ingår i kvalifikationsgränsen för momsbefrielse.

Därtill studeras enbart aktieföretag, enskilda näringsidkare, ideella föreningar, ekonomiska föreningar och handels- eller kommanditbolag. I vissa delar av analysen studeras enbart enskilda näringsidkare. Vidare inkluderas enbart svenska företag eftersom utländska skattebetalare inte kunde få momsbefrielse enligt dessa regler.

Från Skatteverkets informationslager (IL) tas data på omsättning fram, samt uppgifter om företaget avregistrerat sig från momssystemet, med mera. Data finns för 2013-2018.⁷⁶ Notera att omsättning på årlig basis finns, även om företaget har avregistrerat sig från momssystemet.

Med ovanstående begränsningar innehåller det bredare analysurvalet drygt 312 000 observationer och det snävare urvalet drygt 37 000 observationer, fördelat enligt Tabell 13.

Tabell 13 Totalt antal företags-års observationer i analysurvalet

<u>Det bredare urvalet:</u> Har en kvalificerande omsättning mellan 1 krona och 60 000 kronor under vart och ett av de två föregående åren			
	Kvalificerade inte till momsbefrielse	Kvalificerade till momsbefrielse	Total
2015	28 552	48 274	76 826
2016	29 072	49 602	78 674
2017	28 868	49 933	78 801
2018	28 587	49 248	77 835
Total	115 079	197 057	312 136
<u>Det snävare urvalet:</u> Har en kvalificerande omsättning mellan 20 000 kronor och 40 000 kronor under vart och ett av de två föregående åren			
	Kvalificerade inte till momsbefrielse	Kvalificerade till momsbefrielse	Total
2015	5 435	3 747	9 182
2016	5 622	3 818	9 440
2017	5 529	3 811	9 340
2018	5 440	3 762	9 202
Total	22 026	15 138	37 164

Av datamässiga skäl föreligger vissa problem att helt och hållet separera omsättningsuppgifterna i momsfri eller momspliktig omsättning, eftersom företag som inte redovisar moms deklarerar summan av momspliktig och momsfri omsättning. Av det skälet studeras summan av momspliktig och momsfri omsättning för alla.

Som nämndes är momsbefrielse frivillig, om man kvalificerat sig. För företag som initialt är momsregistrerade (de etablerade företagen) har en dikotom utfallsvariabel tagits fram som är 1 om företaget avregistrerat sig från momssystemet under innevarande år och 0 annars. Även en

⁷⁶ Som nämndes kommer data på omsättningen för 2019 inte att användas på grund av bristfällig inrapportering.

dikotom utfallsvariabel som anger att företaget är aktivt under perioden har tagits fram. Den definieras antingen som att årlig omsättning är positiv eller att företaget har en aktiv F-skatt under året som upphör tidigast året efter.

I delar av analysen används månadsdata på vissa utfall, aggregerat till årsnivå. För till exempel utfallet ingående moms finns månadsdata för de företag som rapporterar per månad och kvartalsdata för de som rapporterar per kvartal. För företag som rapporterar per år har istället årsdata använts direkt. Detsamma gäller de utfall på nettomoms som förekommer i analysen.

Det fanns vissa extremvärden i data på ingående moms under framförallt 2017 och 2018 hänförliga till gruppen av kvalificerade företag. För både ingående moms och nettomoms har data justerats för vissa extremvärden för att undvika att dessa extremvärden påverkar medelvärdeskattningarna. Detta påverkade enbart en liten del av observationerna.⁷⁷

De flesta småföretag rapporterar på årsnivå, se Tabell 14. Ungefär 20 procent rapporterar per månad eller kvartal. Fördelningen är jämnare i det snävare urvalet jämfört med det bredare.

Tabell 14 Rapporteringsperiod för våra urval, andel (procent)

	Bredare urval (kvalificerade omsättning mellan 1 kr och 60 000 kr)		Snävare urval (kvalificerade omsättning mellan 20 000 kr och 40 000 kr)	
	Kvalificerade inte till momsbefrielse	Kvalificerade till momsbefrielse	Kvalificerade inte till momsbefrielse	Kvalificerade till momsbefrielse
Månad	5,1	3,0	4,8	3,5
Kvartal	18,2	12,0	17,3	14,7
År	75,9	84,1	77,2	81,1
Annan period	0,8	0,9	0,7	0,7

För enskilda näringsidkare har individkaraktäristika tagits fram om företagarens kön och ålder, samt andra karaktäristika såsom uppgifter om personens löneanställning med mera. I de analyser som dessa personuppgifter används är alltså resultaten begränsade till enskilda näringsidkare.

Vidare har företagens huvudsakliga SNI-kod tagits fram som kontroll. En andel av företagen saknar uppgift om SNI-kod under innevarande år. För att ta fram företagets SNI-kod har den först kända SNI-koden, upp till fem år framåt i tiden, använts. För de som inte har en SNI-kod ens fem år framåt i tiden, har först kända uppgift fem år bakåt i tiden använts.

För underlaget i avsnitt 4 har företag som helt eller delvis tillhör bransch 35110 använts. Notera att företag kan bedriva verksamhet inom flera branscher.

Nystartade företag är identifierade utifrån året då de första gången redovisade en positiv omsättning. Ett företag är definierat som nystartat om det redovisat en omsättning större än noll för första gången, eller på minst två år. Definitionen inkluderar alltså potentiellt även vilande företag.

⁷⁷ Se texten i not till tabeller där skattningarna presenteras. Till exempel har ett tak på ingående moms satts på 25 000 kronor per månad. Det berör ca 0,5 procent av observationerna på månadsbasis. Även ett golv på ingående moms har satts vid 0, eftersom det fanns negativa värden. Värden på nettomoms som antingen understiger -100 000 kr/år eller överstiger +100 000 kr/år är exkluderade. Det påverkar ca 0,7 procent av observationerna på årsnivå.

I Skatteverkets data ges samma identifikationsbeteckning till den person som driver en enskild näringsverksamhet och den enskilda näringsverksamheten, ett företag som drivs som enskild näringsverksamhet får inte en egen identifikationsbeteckning. Det går alltså inte att särskilja den eller de verksamheter som en individ driver från individens egna privata deklaration. Det innebär att en enskild näringsverksamhet kan innefatta flera ekonomiska verksamheter som därtill kan vara aktiva parallellt i tiden eller gå omlott.

I Tabell 15 nedan redovisas medelvärde för analysurvalet för etablerade företag, uppdelat på för- och efterperiod (2015-2016 respektive 2017-2018) och kvalificerade och inte kvalificerade företag (behandlade respektive obehandlade). I Tabell 16 visas motsvarande för urvalet för nystartade företag. I tabellerna visas även standardiserad skillnad, vilket är absolutvärdet av medelvärdeskillnaden delat med sammanviktad standardavvikelse för grupperna. Detta mått används för att beskriva om det finns (o)balanser i materialet. En tumregel som används i litteraturen (Rosenbaum och Rubin, 1985) är att en standardiserad skillnad på mer än 0,2 innebär att det är en obalans.

Man bör notera att kön, åldersgrupp och tjänsteinkomst enligt KU enbart avser näringsidkare. För företag med annan juridisk form finns inte uppgift på kön, ålder och tjänsteinkomst enligt KU.

Tabell 15 Medelvärde och standardiserad skillnad för analysurvalet för etablerade företag

	Medelvärde				Standardiserad skillnad	
	Efterperiod		Förperiod		Efterperiod	Förperiod
	Behandlade	Obehandlade	Behandlade	Obehandlade		
<i>Utfall:</i>						
Omsättning (t)	68316,555	121863	61825,582	94957,438	0,017	0,013
Omsättning (t+1)	77959,445	140022,859	75932,898	107676,391	0,013	0,015
Avreg. moms (t)	0,056	0,052	0,053	0,053	0,001	0,015
Avreg. moms (t+1)	0,062	0,06	0,061	0,06	0,005	0,01
Ej aktivt (t)	0,086	0,069	0,086	0,07	0,059	0,063
Ej aktivt (t+1)	0,158	0,136	0,159	0,14	0,054	0,061
Ing. moms	5178,542	8212,093	5031,78	8038,992	0,208	0,201
Moms netto	-259,819	2086,876	-120,32	1970,379	0,183	0,198
Moms netto<0	0,472	0,369	0,468	0,367	0,205	0,21
<i>Bakgrund:</i>						
Kon	0,59	0,603	0,592	0,605	0,027	0,026
ALDER_0_24	0,006	0,008	0,007	0,008	0,011	0,02
ALDER_25_34	0,066	0,077	0,07	0,078	0,029	0,046
ALDER_35_44	0,127	0,138	0,136	0,149	0,038	0,032
ALDER_45_54	0,196	0,2	0,198	0,199	0,005	0,01
ALDER_55_64	0,215	0,205	0,215	0,208	0,016	0,024
ALDER_65_74	0,238	0,242	0,239	0,246	0,015	0,009
ALDER_GE75	0,152	0,13	0,135	0,112	0,071	0,063
DELAGARE	0,11	0,126	0,11	0,125	0,047	0,049
LON_KU_0k	0,426	0,475	0,425	0,469	0,088	0,098
LON_KU_200k_400k	0,209	0,19	0,237	0,212	0,058	0,047
LON_KU_400k_600k	0,166	0,142	0,144	0,126	0,052	0,064
LON_KU_600k_800k	0,039	0,031	0,031	0,026	0,033	0,04
LON_KU_800k_800000k	0,019	0,016	0,016	0,014	0,017	0,026
Minst 1 anställd (t-1)	0,013	0,027	0,013	0,028	0,106	0,105
Vinst>0 (t-1)	0,453	0,656	0,457	0,655	0,404	0,414
Vinst ökar 5kr (t-1)	0,261	0,361	0,264	0,367	0,225	0,218
Vinst minskar 5kr (t-1)	0,26	0,399	0,258	0,393	0,296	0,302
Vinst ökar 10kr (t-1)	0,167	0,287	0,167	0,292	0,308	0,297
Vinst minskar 10kr (t-1)	0,162	0,321	0,162	0,313	0,373	0,389
Vinst ökar 20kr (t-1)	0,078	0,182	0,078	0,188	0,344	0,328
Vinst minskar 20kr (t-1)	0,073	0,202	0,073	0,199	0,395	0,401
Kvalificerande oms (t-1)	10254,944	33746,516	10383,645	33931,664	2,058	2,045
Kvalificerande oms (t-2)	11020,479	36376,488	11064,648	35795,371	2,208	2,293
Juridisk form = AB	0,075	0,127	0,065	0,106	0,152	0,179
Juridisk form = EF/IF	0,008	0,011	0,009	0,011	0,028	0,028
Juridisk form = HB/KB	0,05	0,059	0,058	0,067	0,038	0,041

Juridisk form = NE	0,867	0,803	0,869	0,816	0,149	0,177
Moms_hist<=1995	0,296	0,283	0,326	0,308	0,038	0,03
Moms_hist<=2000	0,414	0,401	0,455	0,44	0,031	0,027
Moms_hist<=2005	0,575	0,548	0,633	0,605	0,058	0,055
Moms_hist<=2010	0,748	0,727	0,84	0,823	0,045	0,048

Anm.: Standardiserad skillnad är absolutvärdet av medelvärdesskillnaden delat med sammanviktad standardavvikelse för grupperna.

Tabell 16 Medelvärde och standardiserad skillnad för analysurvalet för nystartade företag

	Medelvärde				Standardiserad skillnad	
	Efterperiod		Förperiod		Efterperiod	Förperiod
	OMS<=30 kkr	OMS>30 kkr	OMS<=30 kkr	OMS>30 kkr		
<i>Utfall:</i>						
Omsättning (t)	10775,167	59557,125	10241,235	59098,746	3,476	3,375
Omsättning (t+1)	120344,04	208645,55	287394,56	183855,7	0,003	0,036
Reg. moms (t)	0,723	0,822	0,771	0,822	0,126	0,235
Reg. moms (t+1)	0,685	0,777	0,694	0,764	0,155	0,205
Ej aktivt (t+1)	0,263	0,183	0,215	0,14	0,193	0,189
Moms netto (t)	-2125,901	1478,064	-1892,371	1415,691	0,306	0,323
Moms netto (t+1)	529,755	3282,454	741,487	5134,455	0,282	0,209
Ing. moms (t)	86413,117	96274,5	53254,289	75376,305	0,015	0,003
Ing. moms (t+1)	115559,22	84853,203	94867,234	153013,58	0,012	0,006
<i>Bakgrund:</i>						
Kon	0,532	0,564	0,547	0,56	0,026	0,064
ALDER_0_24	0,085	0,085	0,083	0,089	0,021	0,001
ALDER_25_34	0,22	0,245	0,208	0,239	0,076	0,058
ALDER_35_44	0,19	0,207	0,196	0,219	0,059	0,042
ALDER_45_54	0,188	0,188	0,186	0,186	0,001	0
ALDER_55_64	0,143	0,128	0,147	0,127	0,058	0,043
ALDER_65_74	0,112	0,1	0,122	0,097	0,076	0,037
ALDER_GE75	0,059	0,042	0,055	0,038	0,079	0,075
Juridisk form = AB	0,198	0,246	0,154	0,22	0,174	0,117
Juridisk form = EF/IF	0,03	0,027	0,03	0,03	0,001	0,021
Juridisk form = HB/KB	0,03	0,029	0,034	0,036	0,012	0,011
Juridisk form = NE	0,727	0,683	0,766	0,696	0,162	0,096
Minst 1 anställd (t)	0,026	0,057	0,02	0,05	0,174	0,16
Vinst>0 (t)	0,449	0,685	0,415	0,678	0,543	0,488
Maskin>0 (t)	0,143	0,156	0,149	0,165	0,045	0,036

Anm.: Nystartade företag definierade från det år de deklarerade en positiv omsättning för första gången. Enbart nystartade företag med högst 100 000 kronor i omsättning under det första verksamhetsåret. OMS avser omsättning

under innevarande år. Standardiserad skillnad är absolutvärdet av medelvärdesskillnaden delat med sammanviktad standardavvikelse för grupperna.

8.3 Kompletterande analyser

Tabell 17 Antal och andel företag som gjort självrättelse av omsättning i momsdeklarationen under år t-1 eller t-2 (etablerade företag)

År	Kvalificerade inte till momsbefrielse		Kvalificerade till momsbefrielse		Totalt	
	Antal	Andel (procent)	Antal	Andel (procent)	Antal	Andel (procent)
2015	501	1,8	576	1,2	1077	1,4
2016	570	1,9	682	1,4	1252	1,6
2017	591	2,0	729	1,5	1320	1,7
2018	647	2,2	797	1,6	1444	1,8

Tabell 18 Skattningar från en bivariat probitmodell; koefficienter och standardfel

	Koefficient	Standardfel
Ej aktivt (ja/nej)		
Kval*R2017	0,009886	0,013807
R2017	-0,00093	0,013005
Kval	0,11281	0,009872***
År=2016	0,013465	0,009271
År=2017	0,025714	0,009174**
År=2018	0	(utelämnad)
Konstant	-1,50732	0,009305***
Avregistrera moms (ja/nej)		
Kval*R2017	0,035779	0,015314*
R2017	0,002358	0,014281
Kval	-0,00068	0,010922
År=2016	0,004965	0,010519
År=2017	0,014804	0,01029
År=2018	0	(utelämnad)
Konstant	-1,64634	0,010165***
Rho	0,787	
Antal observationer	312 136	
Antal företag	154 218	

Anm.: Med fortsatt verksamhet menas att företaget antingen redovisar en positiv omsättning eller har F-skatt under innevarande år, och avveckling av verksamhet (ej aktivt) menas att inget av detta är uppfyllt. Standardfelen är klustrade på företagsnivå: * p<0,05, ** p<0,01, *** p<0,001. Resultaten avseende Kval*R2017 är interaktionstarmen mellan år=>2017 och att företaget kvalificerar till momsbefrielse. Specifikationen är alltså en difference-in-difference-specifikation så skattningen kontrollerar för om företaget kvalificerar till momsbefrielse (Kval) och period (årssummies). Resultaten bygger på företag som hade en kvalificerande omsättning mellan 1 krona och 60 000 kronor under de två föregående åren, samt att de uppfyllde övriga urvalskriterier som beskrivs i avsnitt 8.2.

Tabell 19 Effekten på ingående moms, om nettomoms är negativ, samt storleken på nettomoms; alternativa skattningar

	(1)	(2)	(3)	(4)
Utfall	Ingående moms (kr/år)	Ingående moms (kr/år)	Ingående moms (kr/år)	Ingående moms (kr/år)
Reformeffekt	46,14	49,23	46,99	48,14
	[116,8]	[123,1]	[116,9]	[123,3]
Viktat	x	x		
Kontroller	x		x	
Antal observationer	286387	286387	286387	286387
Antal företag	140100	140100	140100	140100
Utfall	Moms netto<0 (ja/nej)	Moms netto<0 (ja/nej)	Moms netto<0 (ja/nej)	Moms netto<0 (ja/nej)
Reformeffekt	0,0013	0,0031	0,00133	0,00318
	[0,00329]	[0,00375]	[0,00329]	[0,00375]
Viktat	x	x		
Kontroller	x		x	
Antal observationer	284325	284325	284325	284325
Antal företag	138991	138991	138991	138991
Utfall	Moms netto (kr/år)	Moms netto (kr/år)	Moms netto (kr/år)	Moms netto (kr/år)
Reformeffekt	-255,2**	-286,3**	-257,5**	-290,6**
	[92,76]	[95,83]	[93,43]	[96,49]
Viktat	x	x		
Kontroller	x		x	
Antal observationer	284325	284325	284325	284325
Antal företag	138991	138991	138991	138991

Anm.: Robusta standardfel i hakparenteser: * $p < 0,05$, ** $p < 0,01$, *** $p < 0,001$. Resultaten avser interaktionstarmen $\text{år} \geq 2017$ och att företaget kvalificerar till momsbefrielse från en difference-in-difference-specifikation med kontroll för att företaget kvalificerar och period. Brett urval: Enbart företag som hade en kvalificerande omsättning mellan 1 krona och 60 000 kronor under de två föregående åren. Med kontroll för rapporteringens periodlängd. Viktat avser viktad regression där viktningen är $1/p$, där p är skattad sannolikhet att momsrapportera. Kontroller anger samma som anges i Tabell 4. Även en dummy för om momsnettot var negativt under perioden före inkluderas. Analysen har tagit hänsyn till extremvärden i ingående moms och nettomoms. Ingående moms är kapad vid värden som överstiger 25 000 kr/mån (ca 0,5 procent av observationerna på månadsbasis). Värden på nettomoms som antingen understiger -100 000 kr/år eller överstiger +100 000 kr/år är exkluderade (ca 0,7 procent av observationerna på årsnivå).

Tabell 20 Effekten på ingående moms, om nettomoms är negativ, samt storleken på nettomoms; uppdelat på om företaget rapporterar på A) månad eller kvartal och B) år

	A) Rapporterar på månad eller kvartal		
Utfall	Ingående moms (kr/år)	Moms netto<0 (ja/nej)	Moms netto (kr/år)
Reformeffekt	-332,6	0,00991	-290
	[387,3]	[0,00755]	[224,3]
Kontroller	x	x	x
Viktat	x	x	x
Observationer	51741	50907	50907
Antal företag	28341	27793	27793
	B) Rapporterar på år		
Utfall	Ingående moms (kr/år)	Moms netto<0 (ja/nej)	Moms netto (kr/år)
Reformeffekt	132,9	-0,00099	-240,5*
	[106,7]	[0,00368]	[102,0]
Kontroller	x	x	x
Viktat	x	x	x
Observationer	234600	233381	233381
Antal företag	112326	111728	111728

Anm.: Robusta standardfel i hakparenteser: * $p < 0,05$, ** $p < 0,01$, *** $p < 0,001$. Resultaten avser interaktionstarmen $\text{år} \geq 2017$ och att företaget kvalificerar till momsbeFrielse från en difference-in-difference-specifikation med kontroll för att företaget kvalificerar och period. Brett urval: Enbart företag som hade en kvalificerande omsättning mellan 1 krona och 60 000 kronor under de två föregående åren. A) enbart företag som momsregistrerar på 1-3 månader (ca 20 procent av alla), B) enbart företag som momsregistrerar på 12 månader (ca 80 procent av alla). Med kontroll för rapporteringens periodlängd. Viktat avser viktad regression där viktningen är $1/p$, där p är skattad sannolikhet att momsrapportera. Kontroller anger samma som anges i Tabell 4. Även en dummy för om momsnettot var negativt under perioden före inkluderas. Analysen har tagit hänsyn till extremvärden i ingående moms och nettomoms. Ingående moms är kapad vid värden som överstiger 25 000 kr/mån (ca 0,5 procent av observationerna på månadsbasis). Värden på nettomoms som antingen understiger -100 000 kr/år eller överstiger +100 000 kr/år är exkluderade (ca 0,7 procent av observationerna på årsnivå).

Tabell 21 Reformeffekt på avregistrering i olika delgrupper (heterogenitetsanalys); marginell sannolikhet

	Reformeffekt	Standardfel	Antal obs.
Alla (upprepning från Tabell 4)	0,003171**	0,001044	279 516
Kvinna	0,00467*	0,00218	95829
Man	0,00164	0,00152	142488
34 år eller yngre	0,00177	0,00505	18835
35-44 år	0,000643	0,00330	32999
45-54 år	0,00592*	0,00242	47735
55-64 år	0,00147	0,00223	50905
65-74 år	0,000859	0,00251	56882
75 år eller äldre	0,00838	0,00499	30961
AB	-0,000949	0,00341	25894
NE	0,00284*	0,00126	238398

Anm.: Resultat från OLS. Standardfelen är klustrade på företagsnivå: * $p < 0,05$, ** $p < 0,01$, *** $p < 0,001$. Resultaten avser gruppvisa reformskattningar (heterogenitetsanalys) på utfallet att företaget avregistrerar från moms-systemet under innevarande år. Resultaten avser $Kval \cdot R_{2017}$, som är interaktionstermen mellan $\text{år} \geq 2017$ och att företaget kvalificerar till moms-befrielse, från en difference-in-difference-specifikation med kontroll för att företaget kvalificerar (Kval) och period (årsdummies). Resultaten bygger på företag som hade en kvalificerande omsättning mellan 1 krona och 60 000 kronor under de två föregående åren, samt att de uppfyllde övriga urvalskriterier som beskrivs i avsnitt 8.2. De extra kontrollerna i kolumn 2 är desamma som anges i Tabell 4. Enbart aktiva företag med aktiv F-skatt eller med en positiv omsättning under innevarande år. Enbart delurval som har minst 1000 observationer ingår. Varje rad representerar en separat skattning.

Tabell 22 Skattad skillnad i momsregistrering över tid och storlek på omsättning för nystartande företag i olika delgrupper (heterogenitetsanalys)

	Omsättning ≤ 30000 * $\text{År} \geq 2017$	Standardfel	Antal obs.
Alla (upprepning från Tabell 8)	-0,0397***	0,00230	225371
Kvinna	-0,0595***	0,00392	73720
Man	-0,0434***	0,00337	89081
Ålder 34 år eller yngre	-0,0827***	0,00445	50491
35-44 år	-0,0550***	0,00541	32520
45-54 år	-0,0368***	0,00593	30441
55-64 år	-0,0323***	0,00718	22552
65 år eller äldre	-0,0199**	0,00722	26192
AB	0,000207	0,00548	45201
NE	-0,0510***	0,00256	162801
A, Jordbruk, skogsbruk och fiske	0,00219	0,00362	38223

C, Tillverkning	-0,0828***	0,0109	6226
D, Försörjning av el, gas, värme och kyla	-0,0353	0,0666	2880
F, Byggverksamhet	0,00228	0,00876	7692
G, Handel; reparation av motorfordon och motorcyklar	-0,0234***	0,00582	17946
H, Transport och magasinering	0,0209	0,0171	2252
I, Hotell- och restaurangverksamhet	-0,0745***	0,0174	3112
J, Informations- och kommunikationsverksamhet	-0,0538***	0,00734	10895
K, Finans- och försäkringsverksamhet	0,00165	0,0353	3083
L, Fastighetsverksamhet	0,00381	0,0200	7385
M, Verksamhet inom juridik, ekonomi, vetenskap och teknik	-0,0591***	0,00454	31003
N, Uthyrning, fastighetservice, resetjänster och andra stödtjänster	-0,0594***	0,00873	8199
P, Utbildning	-0,138***	0,0103	8974
Q, Vård och omsorg; sociala tjänster	-0,0768**	0,0263	5052
R, Kultur, nöje och fritid	-0,0911***	0,0110	19688
S, Annan serviceverksamhet	-0,0654***	0,00567	20326

Anm.: Skattning från en OLS. Nystartade företag definierade från det år de första gången deklarerade en positiv omsättning. Resultaten avser gruppvisa reformskattningar (heteroginitetsanalys) på utfallet att registrera moms under innevarande år. Notera att uppdelningen bygger på omsättningen under innevarande år. Modellen inkluderar även omsättning (i klasser om 5 000 kronor) och period (år). Skattningarna inkluderar kontroller: indikatorer för om företaget har anställda, om det gör vinst, om företaget har redovisat maskiner och inventarier i sin balansräkning, företagets juridiska form, samt branschtillhörighet (på två-siffernivå). Samtliga kontroller avser innevarande år. Robusta standardfel: * p<0,05, ** p<0,01, *** p<0,001. Enbart delurval som har minst 1000 observationer ingår. Varje rad representerar en separat skattning.

Tabell 23 Antal privatpersoner (fysiker) som har skattereduktion för mikroproduktion av förnybar el

Förnybar el	Näringsidkare	Inkomstår	Antal, st
Kontrolluppgift	Ej näringsidkare	2015	1 384
		2016	1 653
		2017	4 646
		2018	12 418
		2019	24 089
	Näringsidkare	2015	4 370
		2016	7 037
		2017	8 142
		2018	9 093
		2019	13 655
Underlag för skattereduktion	Ej näringsidkare	2015	1 243
		2016	1 409
		2017	4 065
		2018	11 772
		2019	23 138
	Näringsidkare	2015	4 060

		2016	6 372
		2017	7 746
		2018	8 742
		2019	13 233